

MESERIASUL AZ IPAROS DER GEWERBETREIBENDE

MUNKAADÓK LAPJA

„Tiszteld a tisztos ipart!”

Inaugurarea pavilionului României la expoziția internațională dela Paris

La 26 Iunie ora 11 a fost inaugurat pavilionul României la expoziția internațională din Paris. Un dublu sir de guarzi republicani în ținută de gală dau onorurile la intrarea sălii centrale, alături cu ofițerii români ce se găsesc în prezent în diferite misiuni în Franța. Numeroase doamne și domnișoare române, în splendide costume naționale, primeau pe oaspeți în pavilion.

Erau de față, între alții, d-nii Chapsal, ministrul de Comerț; Labbe, comisar general al Expoziției; Paul Leon și Pierre Mortier, comisari generali adjuncți; generalul Gouraud: d. Cesianu, ministrul României la Paris; d. Osuski, ministrul Cehoslovaciei la Paris; mai mulți comisari generali străini; arhitecții pavilionului României precum și numeroase personalități române, franceze și străine.

D. prof. Gusti, comisarul general al pavilionului României, d. Labbe și d. Chapsal au ținut cuvântări. Dr. dr. C. Angelescu, ministrul Instrucției Publice, a declarat pavilionul României deschis.

Oaspeții au vizitat apoi pavilionul, sub conducerea d-lui Dimitrie Gusti.

La amiază oaspeții au luat masa în restaurantul român.

Cuvântarea d-lui Chapsal, ministrul de comerț al Franței.

Cu prilejul deschiderii solemne a pavilionului României la expoziția internațională, d. Chapsal, ministrul de comerț al Franței, a ținut o cuvântare în care a salutat „înaltele personalități române care, pentru a asigura reușita strălucită a acestui palat cu linii atât de armonioase, n'au pregetat de a adăoga la toate obligațiile lor, aducând aici resurse numeroase și profunde, întregul suflet și întregul avânt al unei țări, prietena noastră de totdeauna, devenită un stat puternic”.

Ministrul de comerț a adăogat: „Franța va fi recunoscătoare pentru înflăcăratele dvs. eforturi, care sunt răsplătite prin marea ope-rei pe care o admirăm, prin eleganța și rezonanța evocărilor, prin plenitudinea realizărilor și mai cu seamă prin această pecete discretă și personală, emanație directă a farmecului și a seducției orașelor și țărilor românești.

„Tara noastră va încerca un sentiment de mândrie și încredere, deoarece România, care n'a încetat de a fi prezentă în activitățile noastre franceze, a dobândit aici un loc de preferință.

„Dacă regatul dimaiute de război n'a rămas niciodată absent din gândurile noastre, mărețul și clar-văzătorul curaj al Dinastiei sale, avântul și serviciile memorabile ale apărătorilor săi, n'au mai îngăduit nimănui să cunoască meritele și rangul eminent al României Mare de astăzi”.

— EGESZSÉGÜGYI ELLENŐRZÉS AZ IPARVÁLLALATOKNÁL. A munka- és egészségügyi minisztérium egészségügyi vizsgálatot rendelt el az összes iparvállalatoknál annak megállapítása céljából, hogy a vállalatok milyen mértékben alkalmazkodnak az egészségügyi törvény előírásaihoz. A vizsgálatot egyes vállalatoknál már is befejezték.

Elhalasztották az iparosok és kiskereskedők könyvvezetési kötelezettségének bevezetését

A kisiparosok és kiskereskedők könyvvezetési kötelezettségének bevezetésére kitűzött június 15-iki határidőt a pénzügyminisztérium szeptember 15-ig meghosszabbította. A kamarák arra kéri az összes kisiparosokat és kiskereskedőket, hogy eddig az utolsó határidőig tegyenek eleget a bélyegtörvényben előírt kötelezettségnek, nehogy kellemetlenségeknek vagy bírságoknak legyenek kitéve.

A Népszövetség és a nemzeti munka védelme

Mióta a népszövetségi ülészek véget ért és Pop Valer miniszter külföldi tanulmányutjáról hazaérkezett, különös híreszteléstől hangos a többségi és a kisebbségi sajtó. A lapjánat maga az ipar- és kereskedelemügyi miniszter indította el, amikor úgy nyilatkozott, hogy a Népszövetség elutasította a szudéta német párt panaszát, amelyet a csehszlovák kormány „a román nemzeti munkavédelem javaslata” hoz hasonló rendelete ellen adott be s így már nemzetközi joggyakorlat van arra, hogy az etnikai arányszám bevezetése nem áll ellentétben a kisebbségi szerződéssel. Ez a sajtónyilatkozat napról-napra és lapról-lapra bonyolódott: a többségi sajtó érveket kovácsolt belőle a nemzeti munka fokozottabb védelme mellett, a kisebbségi sajtó pedig a népszövetségi nemzetiségvédelem céltalansága miatt sajnálkozott. „Mesterséges kód”-nek nevezi a „Siebenbürgisch-Deutsches Tageblatt” a köztudatba így bevitt népszövetségi döntést, melyen bizonyára leginkább Eden külügyminiszter csodálkoznék, aki a panasz megvizsgálására kiküldött hármashizottság elnökségét már a múlt évben előékenyen elvállalta. Ezzel is azt bizonyította, hogy a szabad és független Anglia komolyan veszi azokat a kisebbségi szerződéseket, amelyeket Páris környékén a birodalom nevében Balfour irt volt alá. A kitűnő „Tageblatt” jóvoltából, de Genfből közvetlenül nyert értesülés alapján is most már világosan áll előttünk a szudéta német panasz tényállása. Ez a tényállás nemhogy az etnikai arányszámnak a kisebbségvédelmi rendszerrel való összeegyeztethetősége mellett bizonyítana, hanem ellenkezőleg: a „numerusok” ellen folytatott harcban ujabb fegyvert ad kezünkbe.

A múlt évben kiírt hadiszállítások során a csehszlovák hadügyminisztérium köriratban értesítette az egyes vállalatokat, hogy csak abban az esetben számíthatnak megrendelésekre, ha a szokásos felteleken kívül arra is kötelezik magukat, hogy munkásaik között székelyük vidékének megfelelő számarányban, tisztviselők között pedig ötven százaléban alkalmaznak cseh anyanyelvűeket. Ha ez az arány nem állna fenn, más anyanyelvű alkalmazottakat nemzeti hűség szempontjából megbízható csehekkel fogják kicserélni. A hadügyminisztérium „Machnik-rendelet”-nek elnevezett ezen körirat ellen a csehszlovák parlamentben Kundt, Neuirth és Sandner képviselők szököltak fel, amire Hodza március 2-i válaszában azzal felelt, hogy a rendeletet nem vonja vissza, mert az nem áll ellentétben a Sajtószabadság- és a kisebbségi szerződéssel. Erre a következő hónapban a Henlein-párt népszövetségi panaszt nyújtott be s amikor a Népszövetség a csehszlovák kormányt nyilatkozattételre szólította fel júniusban, a kormány — bizonyára a panasz hatása alatt — visszavonta a Machnik-rendeletet. Erre vett a hadügyminiszternek Peters képviselő felhívására november 11-én, a költségvetési bizottságban adott válasza: „Nem tudok azzal valószínűsíteni, mint azt, hogy a kormány felmentést tett Genfből, mely szerint a rendelet nem létezik”. A népszövetségi hármashizottság azonban csak most zárta le a panasz tár-

gyalását azzal a javaslattal, hogy a tanács ne foglalkozzék a kérdéssel, mivel a csehszlovák kormány szököanforgó rendelete a valóságban nem lett törvénnyé és nem is fog törvényerőre emelkedni.

Eppen ezért — folytatja a hármashizottság határozata — nem is találja szükségesnek annak megállapítását, hogy a szököanforgó rendelet a kisebbségi szerződésben biztosított jogokat sérti-e, vagy sem.

Ha tehát eloszlatjuk azt a szándékos sötétséget, amelybe a többségi sajtó a szudéta német panaszt burkolta és összehasonlítjuk a Pop Valer nyilatkozatot a népszövetségi döntéssel, a következő tények derülnek ki. A „Machnik-rendelet” csak nagy általánossággal mondható a román nemzeti munkavédelmi javaslatához hasonlóan. Ez utóbbinak a sajtóban közzétett rendelkezései szerint a hetvenöt százalékos országos nemzetiségi arányszám minden magánvállalatra kötelező, a cseh körrendelet pedig csak a hadiparban akart arányszámot felállítani a itt a munkások között az illető vidék nemzetiségi megoszlása szerint (ha ezt lefordítjuk Odorheiu-Udvarhely megyébe például száz közül csak négy román munkást volna köteles alkalmazni vállalatában a hadsereg-szállító) s csak a tisztviselőknél ragaszkodott a csehek hozzávetőleges arányszámához, az ötven százalékhöz. De még a nemzeti munkának ilyen mérsékelt védelme mellett sem tartott ki a cseh kormány, hanem előre látva, hogy az Eden elnöke alatt összeülő hármashizottság határozata nem lesz kedvező reánézve, idejében visszavonta a Machnik-rendeletet. A Népszövetség pedig mindössze annyit tett, hogy megállapította a panasz tárgyalanságát, de érdemben a panasz tökéletesen elérte a célját, mert a hadügyminisztérium körrendeletét hatályon kívül helyezte.

Meggyőződésünk szerint azonban az eredmény akkor sem lehetett volna kétséges, ha a csehszlovák miniszter a rendeletet nem vonja vissza és a hármashizottság érdemben is megvizsgálja a panaszt, mert a csehszlovák kisebbségi szerződés 7. szakasza éppen úgy, mint a román szerződés 8. szakasza határozottan kimondja, hogy minden csehszlovák illetve román állampolgár faji, nyelvi, vagy vallási különbség nélkül a törvény előtt egyenlő és ugyanezon polgári és politikai jogokat élvez, sőt hozzáteszi, hogy hitbeli különbség állások elnyerésénél é iparok gyakorlása tekintetében egyetlen csehszlovák illetve román állampolgárra sem lehet hátrányos.

Az etnikai arányszám ügyében a Nemzetek Szövetségéhez beadott szudéta német panasz tehát nem hogy elutasításban részesült volna, hanem a sérelme rendelet hatályon kívül helyezését eredményezte. Vajha tanulságul szolgálna a Machnik-rendelet sora azoknak, akik a magánvállalatok elrománosítását egyre türelmetlenebbül sürgetik s akik ellen most már nemcsak a kisebbségbarát magyar és német sajtó, nemcsak a tárgyalagos svájciak, hanem Románi nagy nyugati barátainak külpolitikai szócsövei, a Times és a Dépeche de Toulouse is felemelték óvintó szavukat.

Riport a párisi világkiállításról

Huszmillió idegent várnak az idén Franciaországba. — A francia nagyipar lehetetlenné akarta tenni a kiállítás megrendezését, de ez a terve nem sikerült.

Mi az, ami már elkészült és mi nem készült még el

Huszmillió idegent várnak az idén Franciaországba. Tehát feleannyit, mint az ország egész lakossága. Az első százazatok már megérkeztek. A francia főváros összes pályaudvarai hetek óta ontják az idegent, a főutvonalakon tömegekben vonul a nép, a boulevard kirakatai előtt bábeli nyelvzavar uralkodik.

A fokozott idegenforgalom természetesen elsősorban a kiállításnak szól, amelyre három éve készülnek a franciák s amelyről három hónapja derült ki, hogy olyan bajai vannak, amelyek a megnyitását kétségessé teszik. Különösen válságos lett a kiállítás helyzete a Blum-kormány uralomra jutásával.

A Blum-kormány politikai ellenfelei, akik mindent eszközt felhasználtak arra, hogy a kormány népszerűtlenségét fokozzák a Blumot a külföld előtt diszkreditálják, a nagy nemzeti ügyet feláldozva, politikai ügyvé tették az Exposition-t, amelyen keresztül a Blum-kormány sikertelenségét akarták bizonyítani.

Amikor Blum észrevette, hogy a jobboldal taktikái miatt a kiállítás nem készülhet el idejére, hogy az építés tempóját fokozza, még huszezer embert állított munkába. Franciaországban a munkanélküliség egészen jelentéktelen s a kormány intézkedése, amely ebből a kis csoportból a kiállítás munkáira még huszezer embert szivott fel, csak megerősítette Blum pozícióját. A helyzet három hónappal ez előtt úgy állott, hogy a fokozott munkatempóval a kiállítás mégis elkészül.

A francia jobboldal ekkor újabb eszközökhöz folyamodott. Valóságos szervezkedés folyt a kiállítás ellen. A nagy gyárak és ipartelek vezetői, akik természetesen meglehetősen nyugtalansággal nézték a szocialista Blumot, elhatározták, hogy nem juttatják a kiállítást idejében építőanyaghoz. Huszonötezer munkás karba tett kezekkel, cigarettázva állott a kiállítás megkezdett pavillonjainál. Hiányzott a vas, cement, fa, üveg, a beállított munkások tétlenségre voltak kárhoztatva. Ezzel szemben már Blum is tehetetlen volt s jóindulatának csak egyetlen tanujelét adhatta, amikor május 28-án mégis megnyitotta az alig kész kiállítást.

Ennek öt hete s bár a rendszeres anyagszállítás azóta megkezdődött, a kiállításnak csak 10—15 százaléka van készen.

A kép valóban siralmas. Meszesgödörök, homokbuckák és állványok között bukácsol a százezernyi idegen, amely Párisba jött az újabb francia erőpróba megtekintésére.

Országunk pavillonját Gusti egyetemi tanár, a Fundatia Carol igazgatójának vezetése alatt szervezték meg. Már az első látogatók megállapították, hogy a román pavillon egyike a legszerencsésebben és legötletesebben megoldottnak. Ezt a pavillont ugyanis kivételes művészi ízlés jellemzi. Római nemzeti stílusban épült, úgy, hogy szinte szimbóluma annak, hogy mely ország termékeit mutatja be. Nagy hatást vált ki a nézőkben Öfelsége II. Carol király életnagyságu szobra. Általában a pavillont a gondos és szakszerű munka jellemzi és annak szervezői valóban hasznos szolgálatot tettek a nemzetközi közönség előtt országunk termékeinek és iparjának.

Pontosan készült el a német pavillon, amelynek építőmérnökei és munkásai 20 külön vonattal érkeztek Németországból. A harmadik birodalom reprezentáns csarnoka valóban dominálja a Trocadero környékét. Belseje azonban nem hozta meg azt a sikert, amit vártak tőle. Precíziós műszerek, egy-két iparág bemutatása mellett, itt szemlélhetők azok a módszerek, amelyekkel a modern német kémia a birodalomban nem található nyersanyagok szintetikus előállítását mutatja be.

A francia milícia feltűnő módon a domináns német pavillonnal szemben jelölte ki az U. R. S. S., a Szovjet hatalmas palotájának helyét. A dimenzióban teljesen a némethez hasonló épület tetején, az emeletnyi nagyságu ezüst orosz szobormű farkasszemet néz a német

aranyassal. A két épület együtt adja a Trocadero előtti hatalmas tér szimmetriáját. Az orosz pavillon, a némettel ellentétben, a propagandára veti a fősúlyt. Kimutatások, táblázatok, grafikonok hosszú sora számol be 20 év munkájáról. Az oroszok néhány cikket is hoztak magukkal, ezek azonban már nem számottevők s csak egy induló ipari élet kezdetlegességét tükrözik vissza.

Méreteiben, stílusában s kiállításában jó az olasz pavillon. A hatalmas háromemeletes épület Romulus és Rémus farkasától Gaillei első látcsővén keresztül Mussolini-ig az olasz ipart, kereskedelmet és kultúrát öleli fel. Külön képművészeti kiállítása a nagy olasz középkori mesterektől Mainetti-ig lehetőleg eredetiekben mutat be mindent.

A három nagy pavillon mellett Svájc kiállítása érdekes. Az ország természeti szépségeit idegenforgalmi propagandára igyekeznek kihasználni. Órákiállításuk egyedülálló látványosság. Terméken keresztül üveg alatt a svájci óragyártás története, valóban a legszebb példányokkal vonul fel. Miniatur email függőóraktól a toronyóráig zeng, kakukkol, ketyeg, muzsikál, harangoz az egész terem, amelynek órái tündetőleg tízedmásodpercnyi eltérés nélkül egyszerre mutatják az időt. Külön termet foglal el a semleges Svájc emberbaráti int-zménye, a Croix Rouge, a Vörös Kereszt.

Nagy sikere van a belga pavillonnak. Flaman műkincsek, brüsszeli ó-csipkék mellett, külön rendőri őrizete van a gyémántkiállításnak. Az elsötétített, teremben, hatalmas üvegfal mögött, százezer érem díszítésű gyémántok verik vissza szikrázó fényüket. A folyosón százados gobelinek függnek, csodálatos, színes régi csatajelenetekkel és középkori szentek himzett képeivel. A belgák külön gyarmati kiállítást is rendeztek.

Ausztria stílusos épülete fotomontázs szerűen dolgozza fel az országok, különösen Tirol természeti szépségeit. Rendkívül érdekes a Terra d'Israel, (Erec Jiszrael), a palesztinai kiállítás, amely Palesztina mezőgazdasági terményein felül — gyáriparról számol be. Itt van a fiatal, de máris a világ legismertebb és legjobb műfoggyára.

Dánia, Norvégia és Svédország a mezőgazdaságra és idegenforgalomra vetették a fő-

súlyt. A dán pavillonban eredeti vaját osztogatnak, Norvégia és Svédország hűtött termeiben havastáji falfestmények és gleccser-freskók tövében, a téli sport minden eszköze, a világ legkötönyebb síelői, ródlijai és szánkói vannak kiállítva. Jegesmedveprémek, farkasbundák, vadászesszék, pehelykőnyű csillogó alumíniumkorcsolyák szinte feledtetik Páris trópusos hőségét.

Hollandia jöbeosztásu, kecses pavillonja, a holland termények, csokoládé és háziipar mellett a Zuider See hatalmas kanalizációs munkálatait, gyarmati kiállításuk a jávai életet szemléltetik. Szerepel a világkiállításban az Etats Pontiferaux, a Pápai Állam is. Az aranyozott kupolájú, bazilika-stílusú pavillon építését a sztrájkok és a szállítás nehézségei szintén késleltették.

A kiállítási pavillonok megnyitása naponként folyik. Egymás után érkeznek Párisba az egyes államok miniszterelnökei. Párisban van Fuad egyiptomi király, a dán trónörökös pár, itt volt Van Zeeland belga miniszterelnök is most várják a londoni lordmajort. Anglia pavillonja sincs készen. Most rendezik a pavillonok anyagát, hatalmas teherautók érkeznek Calaisból, ahol az Angliából érkezett árut rakják ki.

Igen finom és kitűnően hat Monaco pavillonja. Érdekes, hogy a játékkaszinónak, amely a csöppnyi állam világhírét elterjesztette, egyáltalában nincsen propagandája.

A leghatalmasabb természetesen a francia kiállítás — lesz! Mert ez sem készült el. A francia pavillonok sora az Eiffel-torony mögött húzódik. Az ország minden vidékének s minden gyarmatának külön pavillont építenek a franciák.

A magyar pavillon meglehetősen rossz helyen épült. A román és az egyiptomi pavillon közé ékelten, elbujtatva áll az épület, amelynek tervezése sem szerencsés. A pavillon zöld bordázatu tornya semmi magyar jelleget nem árul el s a torony két apró ablaka világítóudvarszerűen hat. Még sok a munka, csak a hónap végére készül el.

A Szajna két partja tele van állványokkal és félig kész pavillonokkal. Kopácsolás, talicskák nyikorgása hallik, folyik a munka. Az általános vélemény mégis az, hogy a kiállítás teljesen csak őszre lesz készen. Valószínűleg jövőre egész évben nyitva tartják s az igazi sikert csak akkor fogja learatni.

A kiállítás nincsen kész, de az idegenek nem haragszanak ezért. Nem érzik becsapva magukat, hiszen titokban talán nem is ezért jöttek, hanem az örök Párisért, amely kiállítás nélkül is örök kiállítás s a világ fővárosa marad... (p. gy.)

MI TÖRTÉNIK OROSZORSZÁGBAN?

Valljuk be őszintén: a helyzet kissé bonyolult. Es mint minden bonyolult kérdésnél, talán itt is segíteni fog a régi, jól bevált recept: világítsunk rá egy történettel.

Csutka ur elvett egy özvegyasszonyt, akinek volt egy szép, huszéves lánya. Csutka ur apja, aki korához képest nagyon délceg, életerős férfi volt, gyakran meglátogatta fia családját, magtetszett neki a szép, fiatal lány és elvette feleségül. Ezáltal Csutka urnak a tulajdon édesapja veje lett és mostohaanyja pedig az anyja. Csutka ur feleségének nem sokára fia született, aki Csutka ur apjának a sógora lett és egyúttal Csutka ur nagybátyja is, mivel mostohaanyjának öccse volt. Csutka ur mostohaanyjának, aki egyúttal mostohaanyja is, szintén született egy fia, aki Csutka ur testőre lett és egyben az unokája is. Felesége pedig a sógornője lett, mint-hogy az apja felesége az ő lánya volt. Csutka ur pedig a feleségének a férje és az ő unokája. Mint-hogy pedig Csutka ur sógornőjének férje és sógornőjének sógora egy személy, így tehát Csutka ur most a saját sógora.

Hát tulajdonképpen ez a helyzet Oroszországban is.

FALSCH VERSTANDEN.

— Sie reflektieren also bei einer Frau weniger auf Schönheit, als in erster Linie auf Haaslichkeit.

— Ja — ein paar Hauser soll sie haben.

Súlyos büntetések az etnikai arányszám miatt

Galatiban a nemzeti munka védelméről szóló törvény alkalmazását ellenőrző bizottság számos súlyos büntetést alkalmazott, mert megállapítást nyert, hogy igen sok cég, főképpen a kikötőben érdekelt kereskedelmi cégek, nem tartják tiszteletben a törvényt és nagy számban alkalmaznak külföldi állampolgárokat. Egyik céget egymillió leire bírságoztak és a büntetések végösszege meghaladja a tízmilliót.

Befejeződött a Cluj-kolozsvári festőművészek béremelési mozgalma.

A Cluj-kolozsvári festőipari munkások az általános drágulásra való tekintettel béremelési mozgalmat indítottak és a munkügyi felügyelőségekhez beadott kérésükben órabérüknek két lejjel való felemelését kérték. Chirila munkügyi főfelügyelő beidézte a festőiparosok szindikátusának és a festőipari munkásszervezeteknek képviselőit. Barátságos eszmecsere után a festőipari munkaadók hozzájárultak a munkások kéréséhez és a munkabéreket óránként egy lejjel felemelték. A béremelés hétfőn lépett életbe.

78 millió lei értékű géphehozatalt engedélyezett a beruházási bizottság

Bucurestiből jelentik: A központi beruházási bizottság legutóbbi ülésén 74.887.700 lei értékű géphehozatalt engedélyezett. Legnagyobb tétellel Anglia szerepel ezuttal a gépszállítók közül, egyetlen tételben 30.000.000 lei értékű gépvásárlást engedélyeztek. Németországból huszonhat behozatali kérelemnek tettek eleget, összesen 26.114.000 lei összegben. Németalföldről rádióalkatrészek gyártásához szükséges műszerek behozatalát tették lehetővé háromnegyedmillió lei értékben. Lengyelországból egy három és háromnegyedmillióes tétellel szerepel, Magyarországból pedig egy aradmegyei, Bocsigborszegi cég 148.000 leies turbinát importál. Franciaországból 7.685.000 lei értékű gépeket importálnak, Svájc közel ötmillióval, Olaszország egy és egy negyed millióval szerepel a gépszállítók között.

★

Nemzetközi selyemkongresszus Rómában.

Olaszországba érkezett a japán nyersselyemipar egyik vezetője, a tókiói Katakura Takeo, aki a felkelő nap birodalmában levő telepein 37.000 munkást foglalkoztat és 24.500 selyemfonó katlan tulajdonosa. A világ egyik legtekintélyesebb selyemgyár tulajdonosa megtekintette az olasz selyemfonókat, majd abban álapodott meg az olasz selyemipar vezérével, hogy a jövő év őszén Rómában nemzetközi selyemkongresszust tartanak, amelyen megtárgyalják a selyemárak stabilizálását célzó intézkedéseket. Ezek ugyanis csak akkor vezethetnek sikerre, ha a három legnagyobb termelő: Japán, Olaszország és Kína ármegállapítást létesítenek. A japán kormány egyedül aligha stabilizálhatja az árakat és nem kis részben a lira leértékelése hangolta barátságosabbra a japánokat.

★

Tudnivalók az adójegyzőkönyvek kézbesítése ügyében

A pénzügyminiszterium az egyes pénzügyigazgatóságoknál végrehajtott ellenőrző vizsgálatok alkalmával arról győződött meg, hogy sok esetben az adókivetési, vagy adókihágási ügyiratoknál nem találhatók fel a jegyzőkönyvet kézbesítő igazoló bevétel. Ilyen körülmények között az adósok elleni végrehajtást nem lehet rendes módon lefolytatni, miután hiányzik a kikézbítés igazoló okirat és az adósnak módjában áll kontestáció útján tiltakozni a szabálytalanság ellen, amely alapon a végrehajtást meg is semmisítik.

A pénzügyminiszter sürgős rendeletet adott ki a pénzügyigazgatóságokhoz, hogy haladéktalanul vizsgálják felül az összes adózási és kihágási jegyzőkönyveket és a kikézbítés körül mutatkozó hiányokat azonnal pótolják.

★

TRAGIKUS TÖRTÉNET.

A tragédia Pesten játszódik le.

Férj (most jött haza): Szervusz szívem. Kész az ebéd?

Feleség (reszket az izgatottságtól): Egy percig se maradok ebben a házban. Azonnal kiköltözünk.

Férj (elsápad az ijedségtől): Mi az? Mi történt? Talán itt is megrepedtek a falak?

Feleség (legyint): Rosszabb!

Férj: Leszakadt a lépcsőház?

Feleség: Rosszabb.

Férj: Beomlott a tető?

Feleség (sir): Rosszabb.

Férj: Hát beszélj, mi történt?

Feleség: Lent... a lépcsőházban... a kapu alatt...

Férj: Mi van a kapu alatt?

Feleség: Három hete lóg...

Férj: Ki lóg a kapu alatt?

Feleség: A választási névjegyzék...

Férj: Na és?

Feleség: Mindenki elolvashatja...

Férj: Na és?

Feleség: Minden lakó rajta van...

Férj: Na és?

Feleség: Hát én egy percig se maradok tovább!

Férj: Dehát miért?

Feleség (zokog): Már az egész ház tudja, hogy hány éves vagyok.

Nekünk semmi hasznunk sincs a kartellekből...

Írta: SÜLYÖK ISTVÁN dr.

A tavaszon Bucurestiben törvényt hoztak a kartellek dolgában. A törvény végrehajtása azzal kezdődik, hogy a kartelleknek jelentkeznük kell és csak akkor működhetnek tovább, ha ehhez jóváhagyást kapnak.

A törvényes felhívásra 89 kartell jelentkezett. A román lapok most nagy szenzációként közlik ezt a névsort, melyben a kartell célja és tárgya mellett szerepelnek a kartellbe léptek nevei és tulajdonosai is. Ez a bemutatás azonban csak kezdet. A folytatás majd csak ezután következik e lapok hasábjain: se vége, se hossza nem lesz a támadásoknak, csak úgy általánosságban a „kisebbségek” ellen, az ostor vége pedig mindig a magyarság hátán fog csattanni.

Ezekben a listákban sok nem román név szerepel. Egyetlen olyan kartell nincsen azonban, melyben a magyarság a legkisebb vezető szerepet játszaná. Ahogyan általában a liberális termelési rend hasznából, a kartellekből is teljesen kimaradt a magyarság. A termelésnek és értékesítésnek e szerveiben senki sincsen, ki magyar érdekeket képviseljen.

A kartellek életében a magyar csak mint tárgy szerepel. Lefelé, mint a munkások tömege, kiket a kartellek minél alacsonyabb munkabérek mellett igyekeznek dolgoztatni. Kifelé pedig, mint a névtelen és beláthatatlan fogyasztó tömeg, melyet a 89 kartell minél kiadósabban szeret megadóztatni.

A kartellek hasznából tehát szinte semmi

sem jut vissza a magyar társadalmi vérkeringésbe: a magyar kultúra ettől nem virágzik, a magyar iskolának ebből nem szaporodik a tandíja, a magyar egyházaknak ezért nem jut bővebben népjóléti munkájukra. Ebből a haszonból nem nevelődnek magyar gyermekek magasabb élethivatásokra, nem mehetnek ki magyar ifjak külföldre, hogy aztán szakképzettséggel vehessék fel idehaza a gazdasági versenyt. A kartellek szivattyuzó működése éppen ellenkezőleg a magyar tömeg zsebében mindenekelőtt azokat az összegecskéket apasztja, melyekből iskolára, kultúrára, gyermeknevelésre, szellemi és társadalmi előbbrejutásra telnek!

Nincsen tragikomikusabb jelenség, mint a mi „kisebbségi” helyzetünk. A gazdasági életből szinte tökéletesen ki vagyunk zárva s mégis mi viseljük az egész politikai súlyát annak az ellenhatásnak, mely e téren jelentkezik.

Minden egyes kartell megrázó bizonyíték amellett, mit jelent az, ha a népek nem urni a maguk gazdasági életének. A társadalmi kiegyenlítődésnek, a gazdasági egyensulynak még a lehetősége is ki van zárva. Mi lehet a sorsa annak a testnek, melynek csak emésztő és kiválasztó szervei vannak, de nincsen szája, ahol az étel bejusson a szervezetbe?

Van-e nagyobb problémája annál a mi népünknek, hogy száját nyisson magának, amelyen keresztül ne csak beszélni tudjon, hanem — enni is?

Életképes kormányintézkedés Jugoszláviában az iparostovábbképzés érdekében

Az újvidéki kereskedelmi és iparkamara a báni kormányzóság rendelkezése értelmében átvette a mester- és segédvizsgáztató bizottságok és a vizsgák szervezését. A jelentkezők előkészítésére és a vizsgák jelentőségének hangsúlyozására a kamara most palotájában díszes termet rendezett be erre a célra.

A terem falait az izlésesen egyszerű festés mellett az egyes ipari szakmák céheinek címere díszíti, hogy a jelentkezők alaposan megismerhessék saját jelvényeiket és a felső díszítést feliratok, olyan jelmondatok díszítik, amelyek az iparosság jelszavait jelentik. Kényelmes, munkára alkalmas asztalokkal, szekrényekkel szerelték fel a termet, amelyet állandóan a vizsgára készülő rendelkezésére bocsátanak és a különböző előkészítő tanfolyamokat a jövőben

a technikai középiskola helyett itt tartják meg.

Két tanfolyamot tartanak most, az egyiket a gyáripari, a másikat az általános iparos mester-vizsgák előkészítésére. A vidékiek az egész napot a teremben tölthetik, az újvidékiek számára pedig, akik többnyire munkából érkeznek a tanfolyamra, hat tussal felszerelt fürdőszobát rendeztek be, hogy a munka után megmosakodhassanak és felfrissülve vehessenek részt a tanulásban.

Az ipar fejlesztésére alakult kamarai intézet szakkönyvtár felállítását is tervezi, amelynek szakkönyveit kikölcsönzik az iparosoknak és ezzel is elősegítik, hogy a legidősebb szakismeretekkel megismerkedhessenek és állandóan figyelemmel kísérhessék szakmájuk fejlődését.

Miért emelkednek a fémpiac árai, mikor világszerte csökkent a forgalom

A vám- és kontingentálási nehézségek idézték elő a nemzetközi fémpiac árainak magyarán emelkedését.

Különösen a réz, ólom, cink, aluminium ára emelkedik

A „Kölnische Zeitung” egyik utóbbi száma érdekes kimutatást közöl arról, hogy az egyre csökkenő kereslet ellenére is világszerte emelkednek a fémpiac árai. Az áremelkedések oka természetesen a szaklap megállapításai szerint is az, hogy a nemzetközi kereskedelmet különféle vám- és kontingentálási nehézségek akadályozzák és az iparvállalatok még csökkentett nyersanyagszükségleteiket is csak nagy nehézségek árán tudják beszerezni. Vámk, illetékek, valutafelárak drágítják és nehezítik Európának ugyyszólván minden államában a nyersanyagok bevitelét s ez érezteti hatását egyre erősebben a piacon.

Különösen a réz, ólom, cink, aluminium és bauxit ára van állandó emelkedésben. A réz nagykereskedelmi ára 1936 június óta 13 százalékos, az aluminium és bauxit pedig 19—23 százalékos emelkedést mutat.

Lassu, de állandó emelkedésről számolnak be az Egyesült Államok piacairól érkező jelentések is. Az áremelkedés itt nem olyan arányú, mert Amerikában nincs annyiféle korlátozása az országok kö-

zötti kereskedelemnek, mint Európában s a déli államok ma is minden nehézség nélkül szállíthatják termékfeleségeiket északra és viszont.

Megállapítható, hogy az áraknak ez az egész-ségtelen emelkedése, mely nem a szükségletek növekedéséből, hanem a nemzetközi kereskedelem egyre szaporodó nehézségeiből ered, nyomban megszűn-nék, ha sikerülne végre elhárítani azokat a nehézségeket, melyek Európa államait a mai behozatali rendszerek fenntartására kényszerítik.

TERMÉSZETES.

— *Alfonz* — szolt egy napon férjéhez Cineg-né — rendkívül érdekes dolgot olvastam az előbb.
— Na, mit? — érdeklődött a férj.
— Azt, hogy azelőtt a sivatagok is tengerek voltak.
— Természetes.
— Miért természetes?
— A feketék még ma is rárdruhában járnak.

Jogesetek a kisipar köréből

Kötelező betegsegélyző-tag az iparos akkor is, ha nemcsak ipari, hanem kereskedelmi adót is fizet.

A betegsegélyző központi fellebbező bizottságának közelmúltban hozott elvi döntvénye.

A jogesetünkben szereplő iparos saját készítésű termékeinek előállítását mellett ezeket a cikkeket maga hozta kereskedelmi forgalomba, miért is kereskedelmi adóval rótták meg, holott az illető iparos volt. Az adótörvény vonatkozó intézkedéseit hajtották adójának kivetésénél végre.

Az iparos abban a hitben, hogy

mivel kereskedelmi adót fizet, kereskedőnek tekintendő és a kereskedőkre nem érvényes a betegsegélyzői tagság,

megtagadta a betegsegélyzői járulékok fizetését. Az ügyben eljáró ellenőr kihágási jegyzőkönyvet vett fel, mire az érdekelt iparos-kereskedő a jogszabályi felszámolással élt a büntetési jegyzőkönyv ellen.

Az elsőfokú ítélkező bizottság helybenhagyta a felvett jegyzőkönyvet. A határozatot az iparos-kereskedő ezúttal is fellebbezte. Előadta fellebbezésében, hogy a betegsegélyzőről szóló törvény első szakasza értelmében

csak iparos köteles tagul belépni saját személyében is a betegsegélyző pénztárba.

Már pedig ő nem iparos, hanem kereskedő, mert kereskedelmi adót fizet. A másodfokú döntvény szintén elutasító volt a következő indoklással:

Az illető iparos kézműipari foglalkozást űz, amihez megfelelő iparigazolványa van, tehát a mesterségek gyakorlásáról szóló törvény rendelkezése szerint iparosnak, következésképp betegsegélyzőtagnak is tekintendő.

Az a körülmény, hogy kereskedelmi adót fizet, nem változtatja meg foglalkozásának jellegét, mert jövedelmének alapja nem a kereskedői, hanem az ipari foglalkozás.

Ismeretes, hogy az új ipartörvény múlt év áprilisában lépett életbe, ami azt jelenti, hogy a fenti joggyakorlat ettől az időtől kezdve érvényes. A kérdés az új ipartörvény életbelépte előtt vitás volt.

Több helyen maga a betegsegélyző-pénztár is kereskedőnek, tehát a tagsági kötelezettség alól mentesültnek tekintette a kereskedelmi adót fizető iparost.

Olyan esetekben, amikor 1936. április 30-ika előtti időre esedékes betegsegélyzői tagsági díjról van szó a kereskedő-iparos és a betegsegélyző közötti vitában, indokolt, hogy a betegsegélyző méltányos legyen. Erre azonban nincsen törvényes, vagy hatósági intézkedés. Helyénvaló volna, hogyha az érdekelt iparosok ilyen irányban mozgalmat indítanának.

Közi: Kele Sándor dr.

PECHES EMBER.

Barátunk, aki a kis történet hőse, úgynevezett peches ember. Ha kártyázik — veszít, aki mellé odaül kibicelni — azt menten cserbenhagyja a szorencse, ha felül a villamosra — közlekedési szavar áll be, ha kirándul — utóleri a szivatar, ha utazni készül — elveszti az utilevelét: szóval, nem tud olyasmikhez kezdeni, hogy baj ne legyen belőle. Hagyományos peches olyan közismert, hogy már ő maga is keserű mosollyal beszél róla. A napokban szomorúan tapasztalta, hogy most már ott tart, hogy — az udvariasságban is peches van. Nemrég ugyanis temetésre ment egyik barátjával.

A temetőkapuhoz érve udvariasan barátjához fordult:

— Parancsolj előre menni!

Mire az dühös pillantásokkal ránevetett:

— Jellemző rád! A temetőben akarsz engem előrebocsátani!

— Az illető azóta is haragszik rám, — meséli a peches ember és szomorúan hozzáteszi:

— Nem elég udvariasnak lenni, szerencse is kell hozzá.

Világszerte készül az építőipar a technikai háborúra

Mit tartalmaz az új magyarországi építési szabályrendelet azokról a kívánalmakról, amelyek viszonylagosan háboru esetén is védetté teszik az épületeket.

Hatalmas felkészültséget jelent, hogy egy ház gáz- és bombabiztos

A nagy világvárosok napjainkban erősen felkészülnek a jövő háborújára és építési szabályrendeleteiket is úgy reformálják, hogy azok a lég- és gázvédelmet szolgálják. Új házat csak olyan módon építhetnek, ha a „mai kor kívánalmainak megfelelő” gázbiztos pincét és bombamentes fedezéket is beépítenek. Ugyáztzik a spanyol polgárháború tapasztalatai tanították meg a városvezetőket, hogy jó lesz felkészülni az új világháborúra. Rendkívül érdekes a magyar főváros új építésiügyi szabályrendelete, amely nemrég készült el és már életbe is lépett és ebben bőségesen van utasítás arra nézve, hogy milyen szempontok figyelembe vételével épüljenek az új házak.

Vasbeton falak és acélváz szerkezet.

A szabályrendelet előírja, hogy a háromnál több emeletes vagy tizenhét méternél magasabb épület teherviselő falait vasbeton- vagy acélváz-szerkezettel kell készíteni. Olyan merevnek kell lennie a vasszerkezetnek, hogy ellenálljon az épület külső felületére négyzetméterenként 100 kilogramm ható légnyomásnak. Bármely magasságú épület legfelső födmét egy darabban összefüggő vagy acélgerendák közötti vassbetonszerkezettel kell készíteni.

Legalább tíz centiméter vastagnak

kell lennie a födém vasbetonlemezének. A legfelső födém legalább 8 centiméter vastag feltöltést és

ezen legalább 4 centiméter vastag tömörtégla burkolatot kell készíteni

Ezek a rendelkezések arra irányulnak, hogy a repülőbombák ellen védelmet nyújtsanak

a házak lakóinak. Természetesen inkább csak a könnyűsúlyú gyújtóbombák ellen hatásos védekezés a padlástérnek az épület többi részétől betonfödémrel való elválasztása.

Elrendelik, hogy bármilyen magasságú épület padlástérét éghetetlen anyagból vagy impregnált faanyagból készítsék. A padlástér rekeszekre kell osztani. A rekeszek ajtóit impregnált faanyagból, merevszövetű dróthálóból vagy könnyen áttörhető éghetetlen anyagból, a padlástér berendezési tárgyait éghetetlen anyagból kell készíteni.

A tetőt nem szabad riktó szinűre, vagy fehérre festeni.

E rendelkezéseket alkalmazni kell a meglévő épületekre is, ha újjáépítik vagy átalakítják a padlást.

A légaknak és a zárt világító udvarok alsó részébe el nem zárható légvezető csatornát kell bevezetni, hogy azon a levegő természetes léghuzam útján a szabadba ki- és onnan beáramolhassék. Az épület gázvezetékét az épületen kívül fekvő, tűz esetén is könnyen megközelíthető főelzárával kell ellátni.

Mik a kellékek az előírt gázbiztos óvóhelyeknek?

A legtöbb rendelkezés az óvóhelyek építésére vonatkozik. Mielőtt valamely ház tíz vagy több személy befogadására alkalmas, óvóhelyet kell építeni. Az óvóhelyet általában a földszint alatt kell elhelyezni és pedig úgy, hogy lehetőleg az épületből való kilépés nélkül legyen megközelíthető. Az óvóhelynek a talaj szintje fölé emelkedő határfalait oly merevnek kell készíteni, hogy a négyzetméterenként 500 kg-os légnyomásnak ellenálljanak. Nem szabad felhasználni óvóhely építésére előkert területét. Úgy kell elhelyezni az óvóhelyet, hogy a kapualjból, lépcsőházból könnyen lehessen megközelíteni és a földtől is könnyen megtalálható legyen, de nem szabad közvetlenül a lépcsőházból nyílni az óvóhelynek.

Minden óvóhely előtt előteret kell építeni. Az óvóhelyen

Minden lakóra legalább 0.75 négyzetméter alapterület kell, hogy jusson és legalább 3 köbméter légtér.

A rendelet pontosan előírja, hogy a különböző nagyságú lakások után hány személy számára kell készíteni óvóhelyet. Az óvóhely légtérét csökkenthető, ha olyan légszivő- és légszűrőberendezést szerelnek fel, amely az óvóhelybe személyenként és óránként legalább egy köbméter levegőt tud juttatni. Ezeket a szivó- és szűrőberendezéseket úgy kell elkészíteni, hogy emberi erővel is működtetni lehessen.

Az óvóhelyet gázbiztosan el kell határolni a külső tértől és az épület egyéb részeitől. Vasbetonból, tömör betonból vagy cement-, illetőleg javított habarcsba rakott tömör téglából kell készíteni az óvó-

hely falait. Téglá- vagy betonfal esetében legalább 38 centiméter vastagnak kell lenniök a határoló falaknak, vasbetonfal esetében legalább 25 centiméter vastagnak.

Az óvóhely tetéje vasbeton, amelynek vastagsága legalább 15 centiméter, de szabad alkalmazni kellően méretezett dongaboltozatokat is. Vasbetetes téglá- vagy idomtestes vasbetonfödém, továbbá kész vasbetonlemezről összeállított födém nem szabad készíteni. Az óvóhely födmét négyzetméterenként legalább 1000 kg hasznos teherre kell méretezni vázszerkezetű épületben. Más szerkezetű épületben a méretezés attól függ, hogy hány födém van az óvóhely mellett az épületben.

Vészakijárata is lesz

az óvóhelyeknek közvetlenül a szabadba, távol a bejárat ajtóitól. Vészakijáratul ablakot is alakíthatnak át. A bejárat ajtón és a vészakijáraton kívül az óvóhely falaiban sem ajtó, sem ablaknyílás nem lehet. Természetesen az ajtókat is gázmentesen záródóba kell készíteni, sőt szilánkbiztosnak is kell lenniök.

Az óvóhely előterének padlójában vizgyűjtőt kell létesíteni. Magát az óvóhelyet elkülönített tözegeszükségárményekkel kell ellátni. Gondoskodni kell az óvóhely villamosvilágításáról is, még pedig oly módon, hogy a közvilágítás áramszolgáltatásától az óvóhely villanyvilágítása független legyen. Fűtőberendezéssel nem kell ellátni az óvóhelyet, sőt tilos lánggal égő, oxigént fogyasztó fűtést és ilyen világítást alkalmazni.

Nagyarányu építési közmunkákra irtak ki árlejtéseket

Casa Socalelor, Bucureşti: Julius 9-én Bucureştiben 8 millió lej és 1.606.400 lej, Râmnicul-Vâlcea-ban 2.100.000 lej, Râmnicul-Săratban 561.506 lej, Piteştiben 2.520.000 lej, Cernăuţiben 3.100.000 lej, Oradean 1.280.000 lej, Constanţában 4.294.325 lej, értéktől építkezési munkálatok kiadása. Öt százalék óvadék. Információk az építkezési osztálynál, Bucureşti, Str. Gen. Berthelot 30.

Gluj-holozovári iskolabizottság: Julius 5-én árlejtés a Str. Bălcescuban levő leányiskola építkezési munkálat folytatására. Előirányzat 800.000 lej. Öt százalék óvadék. Információk az iskolabizottságnál.

Hadügyminisztérium Bucureşti: Julius 9-én Bucureştiben árlejtés: Dej-Désen 1.100.000 lej, Hue-

din-Bánffyhyunadon 2.200.000 lej, Rânovban 576 ezer lej és Târgovisteban 5 millió lej értékű építkezési munkálat elvégzésére. Öt százalék óvadék. Julius 14-én árlejtés Sibiu-Nagyszébenben 5.650.000 lej értékű építkezési munkálat elvégzésére. Öt százalék óvadék. Információk a hadügyminisztériumban.

Lugoj-Lugos városa: Julius 21-én árlejtés betonhid építésére a Timişfolyón. Előirányzat 8.970.000 lej. Öt százalék óvadék. Információk a város műszaki osztályánál.

Craiova-megyei utigazgatóság: Julius 6-án árlejtés a turnu-severini Bul. Elisabeta kikövezésére 6.600.000 lej előirányzat mellett. Öt százalék óvadék. Információk a craiovai prefekturán.

Intézkedések az új kartelltörvény végrehajtása ügyében.

Bucureştiből jelentik: A legfelső kartellbizottság legutóbbi ülésén a bejelentett kartelleket különböző csoportokra osztotta, még pedig kereskedelmi vállalatok, ipari vállalatok és szállítási vállalatok kartelljeire, amelyeket elkülönítve kezel. Megállapodás jött létre a bizottságban, hogy a lehető leggyorsabban megkezdje az eladási árak felülvizsgálását azoknál az ipari kartelleknél, melyek láthatólag diktálják az országban az árakat. Ott, ahol a vállalatok kartellbe egyesültek ugyan, de kartellenkülső vállalatokkal áversenyben állanak, egyelőre csak tudomásul veszik a verseny által kialakult árakat. Megvitatják azon vállalatok helyzetét is, amelyek Romániában valamelyik külföldi, vagy világkartell képviselőt látják el és szintén diktálják az árakat. Természetesen megvizsgálják a romániai kartellek és a nemzetközi kartellek között lévő kapcsolatokat is.

CSAVAROS ESZJARAS.

Ragyák Pál bebiztosította tűz ellen az ócska, roszoga, szalmatető házáat s még hozzá igen nagy összegre. A felesége csodálkozva látta, hogy attól fogva mindenkit elszavart, aki égő pipával közeledett a portája felé.

— Nini, — mondta az asszony — hát kend olyan nagyon fél, hogy leég a ház, oszt megkapjuk a biztosítást?

— Mafla te! — mordult rá Ragyák — csak nem hagyom fegyutani a házamat, mikor a tűzoltóság itt gyakorlatoz a szomszédban!

Bérmozgalom Petroşani-Petroşény építőiparában.

A Jiul-zsilvölgyi építőmunkások bérmozgalmat indítottak s kollektív-szerződést akarnak kötni. A drágulás arányában 20 százalékos fizetésemelést, két heti felmondási időt, valamint a munkaidő teljes mértékben való megfizetését kívánják az esetben, ha a munka anyagihiány miatt szünetel. Az építőmunkások kollektív-szerződésének megkötése meglehetősen viharosnak ígérkezik. A munkaügyi felügyelőség a bértárgyalásokat július 7-én kezdi meg.

LETTÖT EGY CSAPASRA.

Dobozná elkecseregetten panaszkodik a délutáni kávézsuron:

— A férjem — sirja — csakis az én bosszantásomra bujja naphosszat az újságokat.

— Melánia, — mondta nekem a napokban — valami érdekes hírt olvastam az újságban, ami azonban — sajnos — nem lehet igaz.

— Mi legyen az? — kérdeztem.

— Konkrét esetről kifolyólag kimondta a bíróság, hogy az anyóst megverni válóok. Én azonban ezt nem hiszem el.

— Ugyan, — idegeskedtem — mi van ezen nem alhinni való?

— Lehetetlen, hogy úgy legyen.

— Dehát miért?!

— Melánia, — felelte erre az a csirkefogó — én nem tudok hinni abban a szerencsében, hogyha a kedves anyádat egyszer úgy kedvemre jól összeverném, ráadásul még tőled is elválasztanának.

A Cluj-kolozsvári tanonciskola évzáró ünnepe.

A Cluj-kolozsvári tanonciskola a napokban tartotta meg évzáró ünnepélyét, amelyen Iustin Iliescu igazgató üdvözölte a hatóságok nevében megjelent dr. Buzea Octavian alpolgármestert és Mehedinţi professzort, valamint a munkatársakat és szülőket. A megnyitó után iparos-cserkészek különböző tornagyakorlatokat mutattak be, majd istentisztelet következett. A Cluj-kolozsvári tanonciskolának jelenleg 2214 tanulója van. A fémipari szaknak 9 osztálya és 373 tanulója van. Az építő- és asztalosiparnak négy osztálya és 250 tanulója van, a vegyes szakmáknak három osztálya és 143 tanulója van. Nemzetiség szerint a következőképpen oszlanak meg a tanulók: 400 román, 856 magyar, 29 német és 213 zsidó. Az intézetben 800 tanuló végzett ebben az évben.

Mit akarnak az iparososztállyal, tönkre tenni, vagy talpra állítani?

Irta: D. IONESCU, a Galat-i Kisiparos Liga főtthkára.

Valahányszor más társadalmi osztályok részére üdvös törvényeket hoznak, az iparososztály gyűlölezi, kérvényez, protestál, hogy számára is alkossanak védő és támogató törvényeket.

Míg más osztályok részére létesítettek üdvös törvényeket (pl. a földmivesek számára mindjárt a háboru után az agrártörvényt, a földmiveskamarak felállításáról szóló törvényt, stb.) addig

az iparosság érdekében 1912. óta semmiféle törvényt nem hoztak.

1925-ben alkották az első olyan törvényt, mely ezen osztály érdekeit magában foglaló volna. Ez a vasárnapi munkaszünetről szóló törvény volt.

Minden egyes törvényt részletesen meg fogunk vizsgálni azon szempontból, hogy valójában a hozott törvényes rendelkezések az iparososztály érdekét szolgálják-e, vagy hátrányára vannak.

Tehát: 1925-ben megalkotják a vasárnapi munkaszünetet szabályozó törvényt. E törvény létesítésénél az volt a törvényhozók intenciója, hogy az alkalmazottakat védjék.

Nem számoltak azonban azzal, hogy ezzel a törvénnyel egyes iparágakat, például a borbély-szakmát, teljesen tönkre teszik.

A mondottak megvilágítására a következőket hozzuk fel: Mikor a törvényt alkalmazni kezdték, a munkaadók azt kérték, hogy a vasár- és ünnepnapokon szabadon dolgozniok, viszont a munkások oly értelemben peticionáltak, hogy ezeken a napokon a borbélyműhelyek be legyenek zárva.

Nem azért, hogy a munkások ezeket a napokat pihenésre fordítsák, hanem inkább azért, hogy ezeken a napokon otthon látogassák meg és szolgálják ki a vendégeket.

Míg a borbélyszalonok kötelesek vasár- és ünnepnapokon zárva tartani, addig a nyilvános fürdőkben, klubokban és szállodákban működő fodrászok minden megszorítás nélkül működhetnek ezeken a napokon. Megkezdődik tehát a zugipar.

Ehhez jött még a borotvapengék teljes szabaddá tétele, úgy, hogy

ez az iparoskategória a történelem után az éhenhalás veszélyének van kitéve.

1927-ben a képesítési okmányok taxáját egységesítő törvény látott napvilágot. E törvény következtében egy munkakönyv eddigi 10 leies ára 300 leire, egy mesterkönyv 20 leies ára 500 leire és a nem kvalifikált munkás eddigi 5 leies munkakönyve 20 leire emeltetett. Egyben pedig kötelezték az önálló iparosokat, hogy tanoncra és munkásait után a tanoncotthonok javára heti 2 leit fizessenek.

1929-ben megjelenik a munkaszerződéseket szabályozó törvény, amely a tanoncokkal kötendő szerződéseket is szabályozza. Míg az idevonatkozó 1912-es törvény semmiféle taxát nem ír elő, addig az új törvényes rendelkezések minden egyes szerződés után 30 leies taxát határoznak meg.

Ugyancsak ebben az esztendőben modifikálja az egészségügyi törvényt, amely kötelezi az iparosokat, hogy az egészségügyi hatóságtól (Serviciul Sanitar) felhatalmazást (autorizatie) szerezzen be, hogy az általa elfoglalt helyiségben működhesse és gyakorolhassa iparát. Ily címen 400—2000 lejig terjedő taxát kell fizetnie és abban az esetben, ha más műhelybe költözik, új felhatalmazást kell beszereznie, ami természetesen újabb taxával is jár.

1932-ben megszavazták a munkakamarak felállításáról és szervezéséről szóló törvényt. Ez a törvény kivesszi az iparosokat és képzett munkásokat, valamint azokat, akik egy ipart tanulnak, az ipartestületek hatásköréből, ahol addig céhekbe voltak tömörülve és a munkakamarakba sorozták őket.

A munkaadó iparosokat a munkakamara iparos szekciójába, a képzett munkásokat pedig,

a nem kvalifikált munkásokkal együtt, a munkásszekcióba sorozták.

A munkakamarát életre hívó törvény következtében tagjai számára, jövedelmük arányában, újabb adó kreáltatott.

1933-ban megszavazzák és életbe léptetik a munkabíróságokat. E törvény következtében mindennemű munkaadó és munkás között felmerült nézeteltérést, a munkabíróság van hivatva eldönteni.

Megszavazzák és életbe léptetik a betegségyógyító intézményének egységesítéséről szóló törvényt, melynek következtében újabb terhek sujtják a kisiparost. A hozzájárulási díjakat felemlilik,

a kisiparos munkaadó kötelezősége teszik betegség esetén az első 7 nap táppénzének megfizetését

és a százhuszadik szakasz értelmében pedig: „Abban az esetben, ha megállapítást nyer, hogy a biztosítottnak a megbetegedés napján nem volt ugyanerre a napra bélyegje ragasztva, az összes a pénztár által viselt költségek a munkaadó terhére esnek”.

1936-ban életbe lép az a törvény, mely intézkedik a Legfelsőbb Gazdasági Tanács felállítását illetően; a munkakamarakra vonatkozó új törvény és a Munkakamarak Szövetségének (Uniunii Camerelor de Munca), létesítéséről szóló törvény. Ugyaneben az évben megszavazzák a szakmabeli előkészítés és az iparok gyakorlásáról szóló törvényt. Ez exaltál újabb fizetési kötelezettségek szakadnak az iparos fejére. Eszedig:

Elsősorban ki kell cserélni szakmabeli képzettségére vonatkozó okmányait. Ecélből úgy a mesternek, valamint a munkásnak be kell szolgáltatni: 2 fényképet, 50 lei befizetéséről szóló nyugtát, 9 lei kérvénybélyegyet és 16 lei okmánybélyegyet, mely a bizonylatra lesz ráragasztva. És — ha majd megkezdődik a mester és munkakönyvek kiosztása, könnyen megtörténhetik, hogy sorsunkat intéző uraknak eszükbe jut, hogy ezekre az okmányokra újabb 27 leit ragasztassanak velünk... Aazonban a kisiparos munkaadónak és mindazoknak, akik saját számukra dolgoznak, még más terheket is kell viselniük: mesterségüket csakis abban az esetben folytathatják, ha iparigazolvánnyal rendelkeznek. Ezért 200 leit kell fizetni. Lehetőleges persze, hogy itt is kérvény- és egyéb bélyegeket kell még megfizetni. De még távolról sem vagyunk készen ezzel a fejezettel! Hogy az iparigazolványt megszeressék, kell, hogy legyen mesterkönyved és a Serviciul Sanitar által kibocsátott olyértelmű bizonyítványodnak (autorizatie), hogy ahol mesterségedet űzöd, egészségügyi szempontból megfelelő. Ezért megint újabb taxát kell leróni. És természetesen bélyegyet a kérvényre és az autorizációra. Be kell továbbá csatolni az állami és városi adó kifizetését igazoló nyugtát s akkor tárgyalás alá vesszük kérvényedet...

1937-ben megszavazzák az ipari hitekre vonatkozó törvényt.

E törvénnyel ismét újabb terheket raknak azok vállaira, akiknek föltétlenül szükségük van hitelre. Ennél az intézménynél szükség van tisztviselőkre, igazgatókra, vezérigazgatóra, igazgatósági tanácsra, akik minden bizonnyal igen szépen lesznek díjazva, mert hiszen ők felelnek a pénzek kezeléséért, melyeket köcsönként kiadnak azoknak, akiknek van, vagy nincsen garanciájuk, valamint összeköttetésük...

Végeredményként megállapíthatjuk, hogy mindazok a törvények, melyeket az iparososztályért hoztak, nem azt oélozták, hogy ezt az osztályt terhekkel sujtassák, hanem inkább az volt a törvényhozók eredeti elgondolása, hogy a foganatosított törvényes intézkedések alapján újabb tisztviselőkre és újabb költségekre van szükség. Ki kell, hogy viselje ezeket? Az állam? Tul sok terhet kell viselnie és nincsen módjában mindent magára vállalni.

FEINE PARTIE.

— Ich spiele Herz-As!

— Du Gauner, wo hast du denn das Herz? Ich habe es doch in der Tasche!

Münchhausen Autarkisztánban

Angol gazdasági lap szatírája az államok önellátási rendszerének kinövéséről

Es a gazdasági szatíra a „The Economist” című folyóiratban, az autarkiai világirányzat fénykorában jelent meg. Ténymegállapításai azonban ma sokkal aktuálisabbak, mint valaha.

...Münchhausen báró ismét megtöltötte poharát és folytatta elbeszélését:

„Kedves barátom, négy hétbe tellett, míg egy kapitányra akadtam, aki hajlandó volt velem Autarkisztán szigetére hajózni. Már régóta valami különös vonzalmat éreztem a sziget iránt, de sohase nyílt alkalmam arra, hogy meglátogathassam. A világtenger közepén terül el és igen könnyen elérhető. Mégis nagyon kevés külföldi utazó láthatta. Mert minden idegen hajót, mely kikötőhöz közeledik, nyomban megtámadnak. Autarkisztán egy emberöltő előtt még egyike volt a világ gazdaság vezető hatalmainak. Évről-évre hatalmas gazdagság halmozódott föl a szigeten. Autarkisztán hajóit és áruát a világ minden részében megtalálták, viszont Autarkisztán is minden ország legkitűnőbb gyártmányainak nyílt piaca volt. Aztán kitört a világháború, mely teljesen fölforgatta a régi, nemzetközi gazdasági rendszert. Autarkisztánban nemzeti mozgalom indult meg avval a jelszóval, hogy: „Autarkisztán az autarkoké!” A mozgalom gyorsan elharapódzott, végül hatalomra jutott és az ország egész gazdasági politikáját homlokegyenest ellenkező irányba terelte. Idegen áruk behozatalát halálbüntetés terhe mellett megtiltották és azóta Autarkisztán a maga javaiból tartja fenn magát.

A sziget partjait akadálytalanul eljutottunk. Negyednapra megpillantottuk a szárazföldet. A nap éppen kelőben volt és első sugarait egy óriási falra vetette, mely a szigetet körülövezte. De azért egyáltalán nem ez a fal volt a legfeltűnőbb, ami a szemembe ötlött. Sokkal mélyebben hatott rám az a rengeteg sok gyárkémény, mely a fal mögött „Tohuwabohu” felirással meredt az égnek, ami magyarul azt jelenti, hogy: „Vásároljatok hazai árut!” Sajnos, attól megfosztottak, hogy az ország partját behatároltan tanulmányozzam, mert máris hajónk közelébe férközött egy kis csónak és megtudakolta, hogy mit keresünk Autarkisztánban? Hosszadalmas és fáradságos tárgyalások után végre engedélyezték a partraszállásomat. De — mondották — csak egy napig és csak azzal a kikötéssel maradhatok a szigeten, ha szigorúan betartom az ország szokásait és törvényeit. Mégis reméltem, hogy estére majd csak meghosszabbítják az engedélyt és tele várakozással elhagytam a hajót.

Csónakunk gyorsan siklott keresztül a kikötőn, melyet nyilván csak evezőcsónakok horgonyzására használtak, mert egyébként egészen élettelen volt. A kikötő közepén hatalmas szobor állott. Egy gyűrű közepén férfit ábrázolt, aki erősen hasonlított az ódivatu, gonosz ügynökre. Kísérőim megrökönyödtek, hogy nem estem térdre a szobor előtt és megmagyarázták, hogy ez a sziget védszentje, a szent Bankastyán, a profit istene, akinek imádságában merül ki az autarkok vallása. E vallás parancsai megkövetelik, hogy az árak a legmagasabbak legyenek és igazán eszményinek azt tartják, ha az árak oly magasra szökkennek, hogy azokat senki se tudja megfizetni, míg másrészt a munkabéreknek a lehető legalacsonyabbaknak kell lenniök. Ez — mondották — a legcélszerűbb út, melyen az ország gazdasági érdekeit előmozdíthatják. Ha a termelt áruk a magas árak miatt fölhalmozódnak, akkor azokat áldozatul vetik oda a szent Bankastyánnak és vagy a szobor lábánál égetik el, vagy körülötte a tengerbe hányják. (Brazília, Kanada, Argentína, Egyesült Államok.) Nehogy az áldozatok a kikötőt egészen eltorlaszolják, kikötőjükre valami egyszerű eljárást eszeltek ki, amivel az áldozati javakat időnként kicipelik a nyílt tengerre. Büszke is az egész ország, hogy védszentjének, legjobb áruiból, naponta a tonnák ezreit áldozhatja.

Az autarkiai hivatalnokok különös külseje már a hajón fölkelte a figyelmemet. Kemény hideg volt, mégis papírruhát viseltek. Mikor azonban partraszálltam, csodálkozva vettem észre, hogy mindenki papírruhát visel. Később persze megtudtam az okát. Autarkisztánban ugyanis a gyapoton kívül nincsen más szövési nyersanyaga és bizonyos találmány miatt, melyet 1933-ban eszeltek ki, a gyapotot nem

ruházkodásra, hanem uccaburkolásra használják. (Egyesült Államok.)

Megtudtam, hogy Autarkisztán minden uccáját a föld színe alatt, kétlátnyi vastagságban, gyapotréteg fölé, ami nagyon megkönnyíti a közlekedést. Ez a csodatalálmány olyan magasra hajtotta föl a gyapot árát, hogy már csak az ország néhány leggazdagabb polgárának telik gyapotruhára való.

Egyszerre csak hangos bögés ragadja meg a figyelmemet. Az autarkiai hivatalnokok legbarátságosabbika észrevette, hogy értetlenül nézelődöm és erre megmagyarázta, hogy a rendes napi marhacsordát hajtják a vágóhidra, hol az állatokat néhány pillanat alatt enyvvé varázsolják. Elmondották, hogy havonta legalább ötvenezer egészséges barmot, sőt borjút főznek így meg enyvvé. (Hollandia és Dánia.) „Mit csinálnak a sok enyvvé?” — kérdeztem. „Micsoda kérdés! Hát nem tudja, hogy az egész sziget köré, másfél kilométer szélességben, vastag enyv réteget kentek, mely minden külföldit megátol, hogy a sziget falához közeledhessék és átmászhatók rajta?” Megmagyarázták, hogy ebben a védőövben csak néhány méter széles utat hagytak nyitva és ezen az uton jutottunk végre mi is az ország belsejébe. Ha valamely idegen megpróbálkoznék más helyütt partraszállni, beleragadna az enyvbe és könnyörtelenül elpusztulna, mint a bogár a légyfogóban. Igaz, hogy Autarkisztánban, az új gazdasági rend kezdete óta, ilyen módon még nem fogtak külföldit. De a bentlakók az ország védelmét a külföldiek ellen minden esetben tartják olyan fontosnak, hogy havonként ötvenezer állatot áldoznak rá.

Végre megérkeztünk. Otthon nem szerezhettem autarkiai pénzt, mert hiszen Autarkisztánban nincs külkereskedelmé. Tehát mindjárt a legnagyobb bankba mentem beváltani néhány bankót. „Micsoda kis képek ezek?” — kérdezte a pénztáros. „Nem képek ezek” — feleltem — „hanem bankjegyek, értékelés bankók, százszázalékos aranyfödézzel.” Ezt a felvilágosítást semmibe se vette. Autarkisztánban már régen nincsen pénz forgalomban. Csak korábbi idők történelemkönyvei emlékeznek meg róla. A szigeten csak cserekereskedelem folyik. A pénztáros tehát azt tanácsolta, hogy ha valamit vásárolni akarok, adjam cserébe a gyűrűmet, vagy az órámat. De egyszersmind óvatosságra intett, mert ha a rendőség tetten érne, akkor külföldi áruk tiltott behozatala miatt halálbüntetést kockáztatnék meg. Köszöntöttem és eltávoztam.

Ahogy kiléptem a bankból, frissen pörkölt kávé pompás illata csiklandozta meg az orromat. És csak azt vettem észre, hogy majdnem éhen pusztulok. Délelőtt tízenegy óra volt már és a türelmetlen vágytól, hogy mielőbb szárazföldet érjek, a hajón egészen megfeledkeztem a reggeliről. Megkérdeztem

tehát a legközelebbi rendőrtől, hogy hol kaphatom a legjobb kvét. „Kávét inni? Ugy nézett rám, mintha megőrültem volna. „Hiszen a kávé nem ital!” Kitűnő moslék a disznóknak és persze fűtésre is használják. (Brazília). De meginni, — azt már nem. Semmiesetre sem Autarkisztánban. És különben: hogyan akar kávét inni? Mikor nem is folyékony.” Láttam, hogy nem érdemes vele vitatkozni hát csak azt kérdeztem tőle, honnét jön annak a friss kávénak az illata? Csak rámutatott a hatalmas kéményekre, melyeket már a hajóról észrevettem és azt mondta, hogy azok a National Recovery Industry gyárai Autarkisztánban, melyek a hazai termények földolgozására állandóan új módszereket kutatnak. E pillanatban éppen kávét égetnek el, hatalmas melegházakat fűtöttek vele, hol már hónapok óta trópusi gyümölcsöket termesztettek. „De ez borzasztóan drága lehet” — mondtam. — „Miért nem veszik a gyümölcsfajtákat azokban az országokban, hol a szabadban teremnek és fizethetnének értük azzal a kávéval, amit most itt a melegházakban elfűstölnek? Okvetlenül sokkal olcsóbb lenne.” A rendőr a megütközéstől egy pillanatra némán rámeredt. Aztán ráparancsolt, hogy kövessem. A legközelebbi őrszobában megtudtam, hogy megsértettem Autarkisztán istenkáromlói törvényszakszát és halálbüntetéssel járó bűncselekményt követtem el. De mivel az első külföldi voltam, aki hosszú esztendő óta először került Autarkisztánba, méltónak találtak a kegyelemre. További ottartózkodásom azonban lehetetlenné vált. Egy órán belül el kellett hagynom a szigetet, hacsak nem akartam volna az országgal előtti enyvövébe fulladni.

Visszasiettem a kikötőbe. Utközben láttam, hogy az emberek, lakóházaik előtt, csészékből ittak és melléje folyon házak falát csókolgatták. Azt hittem, hogy valami kultuszt mivelnek. De a bizonyosság kedvéért megkérdeztem egy benszülöttet, aki elmondta, hogy 1933-ban cukorból egy olyan pótlékot találtak föl, mely a cementet nagyon megkeményíti és azóta a cukor jórészt belekeverik a házak falékményeibe. Ez nagyban emelte a cukorkeresletet és szerencsére oly magasra verte föl az árát, hogy szegény-ember meg nem veheti. De, hogy reggelijök vizét mégis megédesíthessék, hát nyalják hozzá házaik falát.

Ezen utolsó élményem után örültem, hogy végre elkerültem Autarkisztánból, mert az ország boldonságai nagyon megtámadták az idegeimet.

Münchhausen báró nagyot hörgött és folytatni akarta elbeszélését, de barátai elhallgattatták és könyörögtek neki, hogy a valóságnak legalább bizonyos látszatát őrizze meg, mert olyan szemenszedetten, mint ezuttal, még sohasem hazudott. Münchhausen keserűen nevetett. „Azt hiszitek, hazudtam, mikor Autarkisztán élete felől beszámoltam? Lehet, hogy elbeszélésemet néhol Kieleztem, de higgyétek meg, barátaim, hogy ma csak a tiszta, való igazságot mondtam el és éppen ma nem akartok hinni szavaimnak!”

Erre Münchhausen fölemelkedett helyéről és szomorúan hagyta ott társaságát.

(Fordította: Sz. M.)

KIMÉLETLEN DIAGNÓZIS.

Aspirin dr. rendelőjébe beállított egy középkorú nő és negyven perccel később megállás nélkül panaszkodott, hogy ő milyen beteg.

— Kérem, asszonyom, — kezdte az orvos, de az asszony félbeszakította és husz percig újabb panaszokat adott elő.

— Tessék már abbahagyni — szólta rá Aspirin dr. erősen — a többi már az én dolgom.

Alaposan megvizsgálta a nőt, aztán kijelentette: — Önnek semmi baja nincs, mindössze kiissz merült és pihenésre van szüksége.

Az asszony megdöbben:

— Csak pihenés? — hebegte — semmi orvos-ság, semmi kezelés?

— Csak pihenés.

— De, doktor ur, nézze például a nyelvemet.

— Főként arra fér rá a pihenés.

VERKEHRSUMFALL.

— Hier also ist der Platz, wo Schleckerich sein Auto zuschanden fuhr, — erklärte Spillenbohn der Gattin.

— Hier? Wie ist das möglich?

— Siehst du den Stein dort?

— Ja.

— Schleckerich hat ihn nicht gesehen.

JAMBOR ÓHAJ.

A kávéházban családi bajairól beszélgettek. Mindenki elbadta, hogy mi kifogása van a házasság ellen.

— En — mondta Mazzola, — nagyon, de nagyon szeretném, ha a feleségem legalább ötvenévesnek nézne ki.

— Te számár, — förmedtek rá — hogy lehet ilyet kívánni?

— Csak bízzatok rám. Okom van rá, hogy ezt kívánom: legalább ötvenévesnek nézzen ki.

— Dehát miért?

— Na, mert úgy néz ki, mintha hetven éves lenne...

Nagy frikciós présünkön és lemezhangorunkon lemezhangorelést és préseléseket vállalunk

Dukász Testvérek

Arad, Strada Goldu 3.

A kényszeregyezés jogi helyzete
nem azonos a fizetéseképtelenséggel.

Két Ardeal-erdélyi pénzintézet között folyó perben az egyik intézet azt vitatta, hogy a kényszeregyezési kérdés beadása egyet jelent a fizetéseképtelenség nyilvánításával. A perben végső fokon a napokban hirdetett ítéletet a semmitőszék, amely kimondotta, hogy a kényszeregyezés jogi helyzete nem azonos a fizetéseképtelenséggel és így a kényszeregyezést kérő bank nem volt fizetéseképtelennek tekinthető.

PARMEZAN, MINT VALOOK.

Egy prágai kereskedő váloperet indított a felesége ellen a parmezán miatt. A parmezánnak ugyanis, — mint minden sajtnak, — az a tulajdonsága, hogy ha megmelegszik, nyulik. A kereskedő a törvényszék előtt elmondotta, hogy olasz vendége volt Prágában. Ő megmutatta a vendégnek a város nevezetességeit, majd olasz vendéglőbe mentek étkezni. Hogy a vacsora szórakoztatóbb legyen, velük ment a kereskedő felesége is. Eppen spagettit ettek, amelyet az olasz bőségesen telestört parmezánnal, mikor rövidzárlat történt és sötét lett. Mire újra meggyulladtak a lámpák, a kereskedő megdöbbenve vette észre, hogy olasz vendégének és tulajdon feleségének száját hosszú, selyemföndülékonyaságu parmezánszal kóli össze. Ami nem kerülhetett oda véletlenül. A bíróság az asszony hibájából a válást kimondta.

Ellentétes ítéletet hozott a semmitőszék két tanácsa egy konverziós ügyben.

A semmitőszék egyik tanácsa korábban kimondta, hogy a konverzió igénylése személyes jogot képez, amely az ingatlan eladása útján át nem ruházható. A semmitőszék II. tanácsa most ezzel ellentétes döntést hozott és kimondotta, hogy a zálogjoggal megterhelt ingatlan vevője is igényt tarthat konverzióra. A két ellentétes döntés folytán a semmitőszék bővített tanácsa fog a kérdésben dönteni.

SZAKSZERU ÜZLET.

Pint Péternek rosszul megy a korcsmája és hogy a forgalmat felfrissítse, táblát tett ki a bejárat fölé, hogy aki három liter bort megiszik, annak a negyedik liter ingyen adja. Barátja, az Itce, megkérdezte tőle:

— Mondd, kérlek, hát lehet három liter bor után a negyediket ingyen adni? Hiszen erre az úlre te okvetlenül ráfizetsz.

— Ellenkezőleg, — feleli Pint, — remekül keresek rajta.

— Ezt nem értem.

— Pedig a dolog igen egyszerű. Aki három liter bort megivott, az a negyediknél már nem tudja, hogy bort iszik-e vagy vizet?

Eltávolítják a szolgálatból a tüdőbeteg tisztviselőket.

A közegészségügyi minisztérium elhatározta, hogy eltávolítja a szolgálatból a tüdőbeteg köztisztviselőket. Azokat, akik legalább egy éve állanak a város vagy az állam szolgálatában, három évre szabadságolják teljes és újabb két évre félfizetéssel. De a fizetésükre csak akkor tarthatnak igényt, ha alávetik magukat a minisztérium rendelkezéseinek és bevonulnak az állam által fenntartott tudószanatóriumok egyikebe. Az érdekes és költséges intézkedés a tüdőbetegség terjedésének megállítását célozza. A minisztérium erre vonatkozólag törvényt is alkotott a közegészségügyi törvény 87. szakaszának módosítására. A módosított törvény értelmében tüdőbeteggyanus tisztviselők a jövőben nem alkalmazhatók. A gyógyult tisztviselők csak orvosi engedéllyel foglalhatják el újból hivatalukat.

Faszárító berendezéshez

**használt levegő-
melegítő készüléket
keresek megvásárlásra**

Ajánlat „Asztalosizem” jeligére az „Az Iparos” kiadóhivatalába küldendő. Arad, Str. Bra-tianu 18.

Rendelet törvény készül a kereskedők kötelező biztosítása ügyében

A kereskedelmi és ipari minisztérium rendelet törvényt készít elő a kereskedők kötelező biztosítására vonatkozólag. A minisztériumhoz közelálló körök szerint a rendelet törvény még a nyár folyamán megjelenik a Hivatalos Lapban és szeptember elsején már életbelépne. A rendelet törvényt azután a kamarának az ősz elején üléséző ülés szakában ratifikálnák.

Eddig háromféle terv merült fel a kereskedők biztosítására. Az első szerint a biztosítást a betegsegélyző pénztár keretén belül valósítanák meg az alkalmazottak betegsegélyző biztosítása mintájára. Ezen terv ellen azonban az érdekeltek tiltakoznak. A második terv szerint a kereskedők betegség, baleset és aggkori biztosítása a kereskedelmi és iparkamarák keretében valósulna meg. Végül a harmadik terv szerint külön országos betegsegélyző pénztárt alapítanának a fővárosi kereskedelmi és iparkamara mellett, mely fiókokat állítana fel a vidéken. A kereskedők betegség, baleset elleni és aggkori biztosítása feltétlenül időszerű.

Nem módosítják a konverzió-törvényt

Bucurestből jelentik: Cancicov pénzügyminiszter nyilatkozott egyik fővárosi lap munkatársa előtt és a leghatározottabban visszautasította a konverzió módosításáról elterjedt híreket.

— Meglepetéssel értesültem arról, — mondotta a pénzügyminiszter, — hogy ilyen hírek egyáltalában forgalomba kerülhettek. A konverzió befejezett tény és a kormány minden erejével azon munkálkodik, hogy a törvény végrehajtása fennakadás nélkül, zavartalanul történjék meg. Álláspontunk, hogy az adósságrendezés a mult felszámolását jelenti és tényleg érthetetlen, miképpen tételezhették fel azt, hogy az állam magára vállalja a ki nem egyenlített konverziós adósságokat. Ez nem lenne más, mint a köteleességüket nem teljesítő adósok felbátorítása. Ezeknek az alapján tehát ismételten hangsúlyozom: a konverziós törvény érin-tetlen és az is marad.

Az új adóki vetési törvény a nagytőkét védi, a kisiparost és kiskereskedőt sújtja

A Cluj-kolozsvári iparkamara választmányi ülése.

A Cluj-kolozsvári iparkamara közelmúltban tartotta választmányi ülését. Az elnöki megnyitó után az igazgatótanács terjesztette elő jelentését arról a munkáról, amit egy év alatt a vezetőség végzett. Legérdekesebb volt az a bejelentés, amely szerint a kamarának legtöbb munkát a kisrésztvényesek, a kereskedők és az iparosok aránytalanul magas adóki vetése elleni fellebbezések adták. Többen hozzászóltak a jelentéshez és elkeseredetten állapították meg, hogy az új adóki vetési törvény a nagytőkéket védi és a kisiparosokat, kereskedőket és a kisrésztvényeseket sújtja. A kereskedők és iparosok kérték a kamara

vezetőségét, hogy továbbra is folytassa akcióját az új adóki vetési törvény ellen. Bucur Ioan kamarai vezetőségi tag szólt fel ezután. Felzárólasában élesen támadta és elítélte a város hirdetési bírójának a legutóbbi időben elkövetett erőszakos intézkedéseit. Így a bírő hirdetési illetékekkel sújtotta a cégtáblákat és a borbélyok kiakasztott réztányérjait. Nemfizetés esetén pedig rendőri segédlettel koboztatott el cégtáblákat. A kamara vezetősége elhatározta, hogy ebben az ügyben ismét beadványt nyújt a városi tanácshoz. A pénzügyi jelentések és költségvetés felolvasása után a különféle indítványokat tárgyalták.

Amióta a bőrkartell megalakult, husz leivel emelkedett különként a talpbőr ára

Nem a kiskereskedők, hanem a nagy gyárak emelik a bőrárakat.

Közelmúltban a bőrkereskedők nagyszabásu gyűlést tartottak Oradea-Nagyváradon. A gyűlést a Cluj-kolozsvári bőrkereskedők szindikátusa kezdeményezte és ez eredménnyel is járt, mert ez alkalommal megalakult Oradea-Nagyváradon a Cluj-kolozsvári szindikátus helyi fiókja. A gyűlés megtartására az volt a legfőbb ok, hogy — mint mi is megírtuk, — az Oradea-nagyváradai cipészek mozgalmat indítottak a magas bőrárak ellen. A bőrkereskedők, akik a megindított mozgalomban súlyos sérelmet látnak a maguk érdekei ellen, azzal védekeznek, hogy nem ők drágítják a bőrt, hanem a kartell.

Megállapította az Oradea-nagyváradai kereskedő-gyűlés, hogy igazok számlák szerint az árak, amelyeket nekik a nagy bőrgyárak szabnak, a következők: I. osztályu cruppon talpbőr 255 lei kilogrammonként, II. osztályu cruppon talpbőr 235 lei, nyak-rész 135 lei, has szél 105 lei kilogrammonként. Kifejtették a gyűlésen a bőrkereskedők, hogy a minta szerinti kivágás után 280 leies árban számlázzák a bőrt a cipésziparosoknak. A pontos minta szerinti kivágás azt jelenti, hogy hulladékokban 20 százalékos veszteség mutatkozik, ami természetesen a bőrkereskedőt terheli. A fenti tényt tekintetbe véve, így a bőrkereskedő haszna körülbelül 4—5 százaléknak felel meg, annál is inkább, mert a bőrkereskedőt 15 százalékos tényleges veszteség éri, ha nem oldalanként adja el a bőrárut. Az egész oldalbőr eladásánál a bőrkereskedő minden haszna 8—10 lei. E kérdés kapcsán felszólt Steiner Jenő, a Car-

men cipőgyár igazgatója, aki kijelentette, hogy valóban vannak igen olcsó talpfajták és a cipészszindikátus valószínűleg e selejtes minőségűeket vette figyelembe, mikor a memorandumban hivatkozott arra, hogy Bucurestiben az árak hetven leivel alacsonyabbak. Ezek a bőrök éppen selejtes voltuknál fogva nem alkalmasak megfelelő cipők készítésére.

A gyűlés folyamán leszögezték még a következőket:

amióta a bőrkartell megalakult, nem kevesebb, mint 20 leivel emelkedtek a talpárak kilogrammonként.

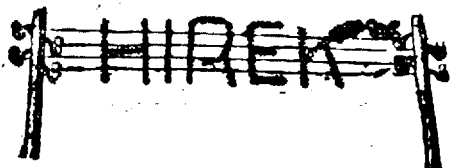
Viafont ezért az áremelésért semmi eszm alatt sem lehet a bőrkereskedelmet árdragítással megvádolni.

Végül a gyűlés résztvevői megalakították a bőrkereskedők szindikátusának helyi csoportja tisztikarát. A helyi csoport elnöke Klein Albert bőrkereskedő lett. A helyi csoport kimondotta, hogy mint a Kereskedelmi Cearnok egyik szakosztálya folytatja működését, annak kidomborításával, hogy ez az alakulat semmiféle kartell-jelleggel nem bír, sőt ellenkezőleg, az a célja, hogy a fogyasztó közönség és a kereskedők érdekében a bőr- és talpárakat letörje.

DER PARASIT.

— Was ist ein Parasit?

— Ein Parasit ist ein Mensch, der durch eine Drehtür geht, ohne selber mit-zustossen.

AZ IPAROS

Megjelenik minden pénteken.

Előfizetési ára egész évre intézményeknek és nagy cégeknek 1000 lei, félévre 500 lei. Iparosoknak egész évre 300 lei, félévre 150 lei, negyedévre 75 lei.

Redacţia şi administraţia — Szerkesztőség és kiadói hivatal — Redaktion und Administration:

Arad, Caminul Industrişilor. — Iparos Otthon. Str. Bratianu 18.

Hirdetések négyzetcentiméterre 6 lei. Éves kötetnél árengedmény.

Diplomáciai intervenció a németországi géprendelések indokolatlan késése miatt

Petrescu Comnen, Románia berlini követe részletes jelentést küldött a külügyminisztériumnak, amelyben rámutat arra, hogy a német ipar a romániai állami megrendeléseket egyáltalán nem, vagy csak nagy késéssel szállítja le. Mivel ez a körülmény súlyos helyzetbe hozta a román állami intézményeket, mert a gépekre és géprészekre, amelyeket Németországban megrendeltek, feltétlenül és sürgősen szükségük van, a külügyminisztérium megbízta berlini követünket, hogy a német ipar késedelmes szállításai miatt hivatalos diplomáciai lépéseket tegyen a német külügyminiszternél.

Petrescu Comnen kifejtette Neurath külügyminiszter előtt, hogy Románia lényeges engedményeket tett Németországnak a gazdasági politika terén, csak azért, hogy Németországtól megkapja a megrendelt nyersanyagokat, illetve gépeket és éppen ezért nem tűrheti a jelenlegi bánásmódot, amikor is hónapokig kénytelen várni a megrendelések leszállítására. Amennyiben ez a helyzet nem változik meg, a román kormány kénytelen Németországgal szemben eddig folytatott kiveteli politikáját megváltoztatni és a kivetelt más országok felé irányítani, vagy pedig a németországi kivétel után nemes devizákat követelni.

Neurath báró válaszában rámutatott arra, hogy Románia álláspontja kétségtelenül helyes, de a német ipar annyira tulhalmozott megrendelésekkel, hogy más országok számára sem tud szállítani, miért is a német kormány megvizsgálja, hogy a német iparvállalatok nem vettek-e fel olyan megrendelést, amely teljesítőképességükkel nem áll arányban.

= A PÉNZÜGYMINISZTERIUM KETMILLIÁRD LEI ÖSSZEGBEN ÚJ JARADÉKOT BECSAT KI. A kormány gazdasági bizottsága elhatározta, hogy stratégiai jellegű, új vasútvonalak építésére nagyobb munkálatokat kezd. Ezen új beruházások fedezetére szolgál a vasut tiz, illetve tizenöt százalékos viteldíjemelése. Mivel azonban a munkálatok megkezdésére nagyobb összeg kell, a kormány minisztertanácsa jegyzőkönyvben felhatalmazta a pénzügyminisztert két milliárd lei névértékű, négy és fél százalékos örökjáradék kibocsátására. Ezt a járadékot a vasutnak adják, mely azt nyolcszáz millió lei erejéig lombardirozza egyik állami intézménynél és ezt az összeget az új munkálatok megindítására használja fel. Az évi kilencven milliót kitevő kamatokat a tiz és tizenöt százalékos viteldíjemelés külön kezelendő bevételi többletéből fedezi.

DIE GELBE GEFAHR.

— Höhr bloss, was hier steht, — sagt Dollbraegen und liest aus der Zeitung vor: „Jedes dritte Kind auf der Welt ist ein Chinese“.

Mutter Dollbraegen reißt entsetzt die Augen auf und sagt dann energisch:

— Nu aber Schluss!

= A fürdőhelyek is megkapják a CFR áruszállítási kedvezményét. Az áruszóra leltörésével foglalkozó miniszterközi bizottság csütörtöki ülésén elhatározta, hogy a fürdő- és nyaralóhelyek nyilvánított helységeiben ugyanolyan intézkedéseket tesz a drágaság megszüntetésére, mint a fővárosban. Vagyis, az illető helységekre a vasut mérsékelt viteldíjjal szállít élelmiszeket, továbbá a vendéglők olcsó áron menüt kötelesek kiszolgáltatni.

Jogtalanul vetik ki Oradea-Nagyváradon tranzitó árukra a taxa ad valoremot

Az Oradea-nagyvárad kereskedelem egyik jogos panasza, hogy az ugynevezett tranzitó árukra is kivetik a városi vámnál a taxa ad valoremot, holott a közigazgatási törvényben világosan elő van írva, hogy a városi hatóságok a város területén átmenő árukra nem vethetnek ki semmiféle adót. Ugyanis az átmenő áru illetékeztése és adóztatása akkor történik, amikor

a vámhivatalnál kiváltják azokat. Az Oradea-nagyvárad kereskedők panasza a helybeli Kereskedelmi Csarnok vezetősége magáévá tette és szombaton délelőtt dr. Izsák Mihály ez ügyben tanácskozott a város vezetésével, kérve a városi hatóságokat, hogy a taxa ad valoremot fenti formában történő kivetését helyezték hatályon kívül.

Országsszerle megindult a kis részvénytársaságok felszámolási folyamata a minimális adórendszer miatt

A kis részvénytársaságok számára megállapított és ez év április elsején életbe léptetett elviselhetetlen minimális adórendszer miatt az egész ország területén megindult a kis részvénytársaságok felszámolási folyamata. Az utóbbi hetekben különösen Ardeal-Erdély és Banat-Bánság területén rendkívül sok kis részvénytársaság mondta ki felszámolását. A különböző törvényszékek egymásután jegyzik be az ilyen részvénytársaságok felszámolását.

Az aradi törvényszéken az utóbbi napokban a következő részvénytársaságok felszámolását jegyezték be:

Steinitzer S. A. festékkereskedelmi részvénytársaság. Felszámoló: Vértés Gyula, Vértés Henrik és Vértés Gyuláné.

Asociaţiunea Comercială de Zarzavaturi şi

Fructe Zarzavatul S. A., amelynek teljes részvénytőkéjét Abramovits Miksa vette át és mint egyéni cég működik tovább.

S. A. R. pentru Fabricarea de Săpunuri de Toalete şi Articole Cosmetice fosta Baeder S. A.

Societatea Capitol S. A. R. pentru Exploatarea Cinema Corso, Arad, felszámoló: Virgil Manescu és Izidor Bornstein.

A Timişoara-temesvári törvényszék a Cofetăria Bulevard S. A. felszámolását jegyezte be. Felszámoló: Ungár Géza, Weisz Erzsébet és Gang Róza.

Értesüléseink szerint, Ardeal-Erdély több városában is igen sok kis részvénytársaság hívott össze rendkívüli közgyűlést felszámolásának kimondására, illetve ki is mondta felszámolását és kérte a felszámolás bejegyzését.

Mi a helyes eljárás az utadó kiszámításánál

Egyes pénzügyi hatóságok a mostani adókivetések alkalmával az utadó megállapításakor csak az adótörvény 42-ik szakaszában meghatározott egyenes adót vették figyelembe és ezután szabták ki az utadót, tehát nem vették figyelembe a pótdadót. Ez az eljárás a kincstár nézve a törvény téves magyarázata folytán lényeges kárt okozott.

Minthogy az utadót éppen úgy kell kivetni, mint ahogy azt az adótörvény 69. és 70-ik szakaszai a megyék és községek javára szóló pótdadónál előírja, ebből az következik, hogy az utadó kiszámításánál is ugyanazt a jövedelmet kell számítási alapul venni, amely után a többi

pótdadót kivetik. Nem szabad továbbá pótdadókat kétféle módon kiszámítani, egyszer az egyenes, egyszer pedig a pótdótelelem után, hanem csak egyszer, és pedig azon jövedelem után, amely a legnagyobb. Ez vonatkozik mindazokra, amelyek nem részvénytársaságok.

A részvénytársaságoknál az utadót az adótörvény 42-ik szakaszában meghatározott módon kell kivetni. A pénzügyminiszter felhívja a pénzügyigazgatóságokat, hogy a jövőben minden esetben a most említett módon járjanak el, mert csak így lehet elkerülni, hogy az állam károsodjon és az adózók között is elégtelenséget keltsen a kétszeres felszámítás.

Kibocsátották az árelemzési rendeletet

Nincsenek megelégedve sem a nagykereskedők, sem a kiskereskedők a rendelettel, amely a kartellizált gyáripár érdekelt szolgálja.

Milyen lesz a helyes árelemzés

Ismeretes, hogy a kereskedelem és iparügyi miniszter rendeletet adott ki a kartelltörvénnyel kapcsolatban az árak elemzése ügyében. Ha alaposan átolvassuk ezt a rendeletet, meglepetten állapítjuk meg, hogy az analízis nem egyöntetű az áru termelésének és forgalmának egész vonalán, sőt minél inkább távolodik az áru a nyersanyagtól, annál kevésbé veszi számításba a rendelet a legfontosabb áralkító tényezőket. Így például a gyárak számításba vehetik a kamatokat, az adókat, a szociális kötelezettségeket és általános költségeket és a többi tényezőkkel együtt még ezen felül saját hasznukat kalkulálhatják. A nagykereskedő azonban a gyár eladási árához már csak a szállítási költségeket és a saját hasznát számíthatja hozzá.

Mintha a nagykereskedő nem fizetne adót egyáltalán, nem volnának üzleti költségei, fel lenne mentve a munkásbiztosítási kötelezettség alól. A detailistának még kevesebb módja van arra, hogy költségeit belekalkulálja a saját eladási árába. Legfeljebb csak a nagykereskedőtől a detailistáig való szállítási költségeket adhatja még hozzá a nagykereskedelmi árakhoz és ezenkívül természetesen saját hasznát is, amelyből azonban neki fedeznie kell azt a rendkívül sokféle egyéb költséget, amely üzletét terheli. Minthogy pedig az ármáximálási törvény a nagykereskedő és kiskereskedő hasznát ma már kifejezetten és aránylag igen nagy

arányban korlátozza, alapos árelemzésből az derülne ki, hogy az olyan nagykereskedő, vagy detailista, aki kartellárut ad el, a törvény erejénél fogva tulajdonképpen köteles az üzletére ráfizetni.

Hangsúlyozzuk, hogy a miniszteri rendeletet csak azokra a gyárakra és kereskedőkre vonatkoztatják, akik kartellbe tömörültek.

Annak idején az Ardeal-erdélyi és Banat-bánsági Kereskedelmi Testületek Szövetsége mozgalmat indított az árelemzés bevezetése érdekében. A cél az volt, hogy az árdragítás vádjával szemben a nagykereskedő és detailista védekezni tudjon, kimutathassa, hogy nem ő az árdragító, ha ugyan egyáltalában árdragításról szó lehet. A mostani árelemzés tehát csak félrendszabály és azonkívül egészen felületes módon van szabályozva.

ÖRÖM ÜRÖMMEL JAR.

— Ebben az évben — dicsekszik a francia parasztag — nagyszerű volt az almaszüret. Egyetlenegy romlott alma nem akadt! Csupa szép, piros, egészséges alma s annyi, hogy majd leszakadtak a fák!

— Akkor hát most elégedett?

— Elégedett? Azt már nem!

— Miért? Mert nagyon is szép volt a termés?

— Jó, jó, de mivel etetem most már a malacokat?

DANKBARKEIT.

— Es gibt doch noch Dankbarkeit auf der Welt!
— erklarte Schmidt, als er die Zeitung las.
— Wo gibt's denn so was? — Das waere ja
neul — rief sie.

— Doch! — Hier steht, ein Milionaer, der eben
starb, drüben in Amerika, hat sein ganzes Vermö-
gen einem alten Fräulein hinterlassen, weil sie vor
Jahren ihn nicht geheiratet hat!

Magyar iparosok!

Rendeljétek meg a

Magyar Nép clmü
lapot

hetenként husz oldal nagyságban jelenik meg.
Előfizetési díj egy évre 150 lei, félvre 85 lei.
Kiadóhivatal: Cluj, Baron L. Pop 5. — Kérjen
mutatványszámot! — A lapban állandó iparos
rovat!

A KARTYÁS GYERMEK.

A híres kártyás apai öröme előtt állt.

Elérkezett a nagy pillanat, amitől úgy meg volt
hatva, hogy aznap el sem ment kártyázni. Izgatot-
tan várta a szomszéd szobában a kis utód megszüle-
tését.

Igen ám, de az apróság késett és a feles kártyás
idegei már a pattanásig feszültek. Nem bírta ki
tovább, hogy az izgalmat levelesse, leszaladt a ká-
véházba és leült kártyázni.

Ugy éjjel felé jelentették neki, hogy a kisbaba
megérkezett. Lecsapta a kártyát és rohant haza. A
felesége halottáhalványan feküdt az ágyban és mel-
lette letakarva az újszülött.

— Pszt, — mondta, mikor belépett a szobába
— ne szóljatok egy szót se, hogy fiu vagy lány.

Odarohant a gyerekekhez és lassan kezdte lehuz-
ni róla a takarót. Végre kinyújtálta és örömmel
küldött fel:

— Fiu.

UJ KELET

Románia egyetlen
esidő napilapja

Kérjen mutatványszámot

Cluj, Str, Baron L. Pop 10

Megsemmisítették Cluj-Kolozsváron
a Csizmadia Társulat régi vezetőségének
vagyonára elrendelt bűnügyi zárlatot

Közlöttük már, hogy az ügyészség bűnvádi
zárlatot rendelt el a Cluj-kolozsvári Csizmadia
Társulat régi vezetőségének vagyonára. A volt
vezetőség tagjai az ügyészségi határozat ellen
tiltakozást adtak be a törvényszékhez s a tör-
vényszék első tanácsa szombat délelőtt rövid

tárgyalás után formai okokból megsemmisítet-
te a bűnügyi zárlatot elrendelő végzést.

A vizsgálat azonban ettől a határozattól
függetlenül természetesen tovább folyik a volt
vezetőségi tagok ellen.

„Az ország iparosságának egyetlen kívánsága.
hogy ne akadályozzák tevékenységében“

Bucurestiből jelentik: Most folyt le a Gyár-
iparosok Országos Szövetségének közgyűlése,
amelyen Slavescu Victor volt miniszter elnökölt.
Érdekes beszédet mondott Gheorghiu, a szövets-
ség új vezérigazgatója, aki hansúlyozta, hogy
az ipar sérelmeit a valóság higgadt megítélés-
ével kell tárgyalni. Sokan vannak, — mon-
dotta a vezérigazgató — akik azt állítják, hogy
nálunk tulságosan pártolják az ipart és ugyan-
ekkor a gazdasági élet más megnyilvánulásait
elhanyagolják. Sokan vannak, akik azt hiszik,
hogy az ipar és a mezőgazdaság érdekei ellen-
keznek egymással. A valóság, amellyel minden
alaposan gondolkodó közgazdásznak tisztában
kell lennie az, hogy semmiféle ellentét nem léte-
zik a két nagy termelési ág érdekei között. A
munka és teljesítmény tekintetében valóban
vannak különbségek, ezek azonban távolról sem
nevezhetők ellentétnek.

— A romániai ipar — mondotta a vezér-
titkár — nem kíván egyebet, mint azt, hogy ne
akadályozzák tevékenységében, ne zaklassák
kellemetlenkedő törvényekkel és intézkedések-
kel, s hogy ne avatkozzék be az állam felesleges
és tulzott módon az iparvállalatok ügyeibe.

Slavescu volt miniszter, a szövetség nagy-
tekintélyű elnöke arról beszélt, hogy amikor az
ország ipara évi ötvenmilliárd lei értékű árut
termel, akkor megkívánhatja annak elismerését,
hogy az ország gazdasági életének komoly, el-
sőrendű fontosságu tényezője. Az ország ma
már nem kimondott földműves-állam, hanem a
tények azt bizonyítják, hogy az iparosodás dön-
tő módon súlyra tett szert.

Iancu mérnök, a Sibiu-nagyszebeni Rieger-
cég fővárosi kirendeltségének igazgatója felpa-
naszolja, hogy a közszállításoknál a külföldi gyá-
rakat helyezik előnybe, ami súlyos sérelem a
hazai ipar számára. Legutóbb is, amikor mező-
gazdasági gépek rendeléséről volt szó, a külföl-
di gyárak ajánlatait vették figyelembe azzal,
hogy ezek az ajánlatok olcsóbb árat tüntetnek
fel. A külföldről irányított rendelések egysze-
rűen alá aknázzák a hazai ipart, amelyiknek
nem áll módjában itthon dömpinget rendezni.

Érdekes és figyelemreméltó, hogy ez a ki-
fakadás nyilvánvalóan a német gyáriparnak ro-
mániai rendelésekkel történt elhalmozása ellen
irányul.

„Nyersanyagtermelésünk és félégyártmányaink
hetven százaléka a kartellek kezén van“ . . .

A Prezentul clmü fővárosi gazdasági lap ismét foglalkozik a kartellek kérdésével és
megállapítja, hogy a romániai nyersanyagtermelés és félégyártmányok készítése hetven szá-
zalék erejéig kartellben van.

Megállapítható a kartellek létesítése terén bizonyos emelkedő irányzat — írja a lap. —
Az 1934. évig a kartellek létesítése az ipari termékekre szorítkozott, míg utjabban feltűnő
gyorsan a fogyasztási javakra is kiterjed a kartellek hatalma.

A menyasszony
törülget

Írta: MÓRICZ ZSIGMOND.

A menyasszony belépett az első szobába, hogy
letörülgesse s akaratlanul is ránézett az ágynemű-
jére.

Már három éve megcsináltatták a menyasszonyi
kelengyét, nagyon szép, friss tollat és pompás pap-
lanokat kapott, egészen modern paplan, pöhölypap-
lan, meg is simogatta a takaró alól kiálló csücskét
s lehunyta a szemét, megszedült, aztán elpirult és
ugy elkapta az ujjait, mintha a tüzes kályhához ért
volna.

Tudniillik az első szobában nem volt ágy, ez az
ebédlő. A középső szoba, a régi időkben konyha
volt, mikor még parasztház volt a kis ház, most
hall, abban sincs ágy. A harmadik szoba, amely
hajdanában kamra volt, most háló, s ugy-e, nem le-
het mindennap kirakni, bevetni az ő menyasszonyi
ágyneműjét, a használati ágyakba, ezért itt vannak
elhelyezve, ideiglenesen, három év óta fehér konyha-
székekből csinált emelvényen s letakarva a mamának
egy régi ágyterítőjével.

A szoba gyönyörűen tele van. A szülők hosszú
házasságuk alatt annyi szép tárgyat összehalmoz-
tak, hogy két lakásra is elég lesz. A szoba olyan,
mint valami értékes muzeum. Már a fal úgy van
festve, nagy, erőteljes vörösbarna virágmintákkal,
hogy ez maga zsufoltta teszi a lakást, pedig a négy
és félszer hatméteres szobában a tapétákon kívül
van még egy teljes ebédlő, nagy ebédlőszekrény, és

tálaló, asztal hat székkal, az asztal alatt nagy sző-
nyeg, finom perzsamintás gyári szőnyeg, mely olyan
mintás, mint a tapéta s az asztalon kézimunka-
terítő, amit szintén tarka piros virágok tömnek meg,
ez a terítő alaposan berántotta őket, mert még a
papát beszélte rá egy rokonnéni, hogy csináltassa
s addig-addig vették a pamutot, hogy a végén a
munkadíjjal százötven pengőbe került. Van egy gar-
nitúra is még a szobában, az ablakmelletti baloldali
sarokban, asztal két fotellal. Ez a kis asztal le-
van terítve s azonfelül van rajta egy alpaka névjegy-
tartó s két kis váza, oly kicsik, hogy viz nem fér
beléjük, sem virág, maga a váza szolgál dísznek,
aranyozott porcellán, vásári emlék a völegényétől.
Az ablak mellett a másik sarokban könyvvállvány van,
esztérgályozott oszlopokon álló négy polcos állvány,
tele a legértékesebb könyvekkel, a Világslap Lexikon-
ja, orvosi szakkönyv, népszerű, de senki sem ol-
vassa, van tizenkét darab nagyon megkopott Jókai,
van egy Remekíró Gyöngyök című kiadványsorozat,
soha nem hallott remekírók műveiből. Itt van Hit-
ler Harcom-já is, mert a völegény nagy tisztelője a
Führernek. Az ablakokkal szemben áll egy magas,
egész a gerendáig érő fehér cserépkálya s emellett
egyik oldalon az ajtó, a másikon a szelöng. A szel-
öng is le van takarva nagy terítővel, az is a leg-
szébb darabok közé tartozik, amit a gyári technika
létrehozott és milyen olcsó. Már egyéb butor nincs,
ha csak nem számítjuk ide a négy darab virágkosar-
at, melyek szeszélyesen tornyos lábakon s nagy
fülekkel, de üresen álldogálnak a sarokban, a völe-
gény ajándékai, a völegény hat év óta minden ün-
nepre, születésnapra és az eljegyzés emléknapiján
virágkosárral lepi meg menyasszonykáját. Az eddig

huszonnyolc virágkosarat jelent a valóban a többi
huszonnégy kint van a konyhában, szép sorba fel-
akasztva a falra. A menyasszony mindig boldog,
hogy szaporodnak kincsei, az emlékek. Itt is, amint
törülget, rengeteg tárgy emlékezteti völegényére, aki
egy vásárt el nem mulaszt, hogy vagy egy szalaggal
átkötött fakanállal vagy egy mézeskalács babával
vagy egy icipici mackóval, vagy valami kis cserép-
pel, vagy porcellánnal meg ne lepje, úgyhogy már
lassan ellepik az emlékek a butorok felszínét, ahogy
a Szahara homokja ellepi a piramisokat. Sőt, nagy
és jelentékeny dolgokat is hozott már a völegény.
Mingyárt itt van a falon a két nagy olajfestmény.
Egyik egy karcsu fiatal lányt ábrázol, aki nyírfák
alatt könnyű mozdulattal állva, elnéz a távoli ten-
gerre s lába alatt mindenféle tóparti virágok nyil-
nak. Ez egy német képek a kópiaja, amit egy kollé-
gája csinált a hivatalban. Különben a kép szerzési
módja ismeretlen, remélhetőleg pénzt nem adott ér-
te a völegény. Pénzt nem ér. Ha már pénzt ad ki
az ember, vegyen azon inkább két választási mala-
cot, s azt hiszálja fel, hogy karácsonyra szép dísznő-
ölést lehessen tartani. Még egy olajfestmény van a
falon, azt is kell törölgetni, legalább a rájáát. Ez
is a völegény hozta, mert a völegény szereti a mű-
vészetet, de ebből a képből ki kell ábrándulni, mert
egy kellemetlen információt kaptak róla, hogy ezt
egy műveletlen ember festette volna, egy szobafestő
aki művészetre adta magát s képealapból készült egy
téli nagy görbe fát ábrázol hollóval és őzikeval. Meg-
nyugtatóbb a mama és papa menyasszonyi esküvői
fényképe a kályha egyik oldalán, s a mama nővére-
nek esküvői képe, a kályha másik oldalán. Milyen
érdekes, hogy abban az időben nemcsak a menyass-

Munkaadó vállalat és annak szállítója között felmerült vitás ügyben nem illetékes a munkabíróság

A Cluj-kolozsvári királyi tábla elvi döntvénye.

A Cluj-kolozsvári ítélőtábla második tagozata dr. Ulvianu tanácselnök elnöke alatt érdekes polgári ügygel foglalkozott. A „Moderne” utépitési vállalat ellen egy Dobrescu nevű vállalkozó ötmillió lej erejéig keresetet adott be a munkakamarához, elbádvá keresetében, hogy az utépitőtársaságnak nagyobb mennyiségű követ és homokot szállított, a társaság pedig megtagadta követelésének kiegyenlítését.

A munkabíróság előtt folyó tárgyaláson az utépitő társaság jogi képviselői a kereset elutasítását kérték és azt hangsúlyozták, hogy ebben az ügyben a munkabíróság nem illetékes dönteni, mert Dob-

rescu a cégnek nem alkalmazottja, hanem szállítója. A munkabíróság azonban az érvelés ellenére is megítélte a követelést.

A munkabíróság ítélete ellen az építőtársaság az ítélőtáblához felebbezett, ahol Alexandru Ottulescu, Alexandru Rozin és Nicolae M. Ionescu ügyvédek a munkabíróság ítéletének megsemmisítését kérték. Dobrescu jogi képviselője, dr. Camil Negrea és Fodor ügyvédek az elsőfokú határozat megerősítését kérték.

A bíróság helyt adott az utépitő cég kérésének, megsemmisítette a munkabíróság ítéletét és a per költségei megfizetésére kötelezte a vállalkozót.

Pincériskolát létesít Timisoara-Temesváron a Vendéglősök Ipartársulata és a munkakamara

Régi panasz a vendéglősök körében, hogy egyre kevesebb a képzett intelligens pincér és egyre több a kontár. A helyzet megoldására a Timisoara-temesvári Vendéglősök Ipartársulata még az elmúlt évben felvetette egy pincériskola létesítésének gondolatát. A terv most a megvalósulás stádiumába lépett, még pedig olyan formában, hogy a Timisoara-temesvári tanonciskolában az év őszétől párhuzamos pincériskola nyílik. Az iskola költségeit felerészben a Vendéglősök Ipartársulata, felerészben a munkakamara fedezi. Az iskola hároméves és a tanoncokat a rendes tanonciskolai tanárokon kívül négy képzett vendégiparos részesíti gyakorlati oktatásban. A tanoncokat a román nyelven kívül német és francia, ezenkívül tetszés szerint angol, vagy olasz nyelvekre tanítják. A tantervet úgy állítják össze, hogy három tanév elvégzésével az iskolából képzett, több nyelvet beszélő pincérek kerüljenek ki az életbe.

Satamare-Szatmár iparossága

nagy lelkesedéssel támogatja az új helyi mintavásár tervét

A Satamare-Szatmáron mult vasárnap megtartott monstre nagygyűlés, amelyen ezer iparos vett részt, nemcsak az Iparos Otthon elvételek ügyével foglalkozott. Ezen a vasárnapi iparosgyűlésen a Satamare-szatmári iparosság szívvel-lélekkel csatlakozott a helyi kereskedő társadalomhoz és egyhangulag elhatározta, hogy részt vesz a Satamare-Szatmáron megrendezendő észak-transilvániai mintavásáron. Kondor Gedeonnak, az Iparos Otthon elnökének ezirányú javaslatát az iparosság egy emberként magáévá tette és az iparosok máris lázasan készülődnek a mintavásárra, amely augusztus 15-én kezdődik a kereskedelmi és iparkamarában.

Egészen biztos, hogy a helybeli iparos társadalom, amely tisztességes munkájával és versenyképességével számottevő tényező az egész ország ipari életében, a kiállításra való tényleges közreműködésével emelni fogja a mintavásár minden tekintetben sikeresnek ígérkező színvonalát.

TULZOTTAN AKTUALIS.

- Holnap eljöhethetnél hozzánk ebédre.
- Jaj, de kellemetlen.
- Miért?
- Mert én már ma éhes vagyok.

szonyok, mint nővérek hasonlítottak, de a vőlegények is, mintha ikrek lettek volna, mind a kettő Vilmos császár bajszát visel, s kesztyűs fehér kezét ugyanabban a fotelemben ülve; hajszálpontosan egyformán tartják a fent is különbözteti meg egyéb a két párt, csak, hogy a fiatalabb nővérnek már nem volt olyan dús és magas pártája, akkor már a vékonyabb és karcsúbb fejdíszek lettek divatosak. Itt van egy családi kép, amelyen ő is rajta van kicsi korában s azonkívül neki és öccsének egy-egy különfelvétele bele van szurva a keretbe. Emellett egy kis angol színnyomat látható, melyen különböző gyümölcsök olvashatók, almák és fügek, kettészelt dinnye és datolya s banán. Még van néhány fénykép, de ezekre már nem sok gondot fordít, mert kevésbé jelentékeny képek. Oldalági rokonok, akikkel nagyjából részben is vannak s ezt megérezte a képekkel, amint a portöröllel csak éppen lecsapkodja, de korántsem olyan gondosan, mint a szeretettek emlékeit. Az ebédő márványlapján vannak a tálcák és a felszók. Sajnos nem ezüstből, bár nem kell azt gondolni, hogy ők nem tudják, mi a különbség az alpakka és az ezüst között, de ha nem telik s ez elvégre éppen olyan mutatós. Az ebédőszekrény felső üres részében elől kis csipkedisztárgyak vannak, s ezek mögött befűttek nagyságszerinti sorrendben és két hatalmas pálinkásüveg, hasan és fehér vászon pántlikás parafadugóval. Ezekben valószínűs kisüstön főtt pálinka van, amit a vőlegény hozott a nagybátyjától, aki gazdálkodik és kisüstön főtt szeszekkel foglalkozik. Mert ezek nagyon praktikus emberek, még a fűlött gyümölcsöt is fel tudják használni s a vőlegény is praktikus lenne, ha nem volna ilyen kellemetlen helyzetben, hogy ebben az alföldi parasztvárosban két súlyos hibája van e világon.

Ugyanis holnap lesz a választás a városházán. Két adóiszti állásra van pályázat hirdelve, de egész biztos, hogy a hivatalos jelöltek fognak bejutni s nem a vőlegény, akitől minden közigazgatási bizottsági tag, akihez elment protekciót keresni, azt kérdezte legelsőnek, hogy milyen vallású és ő kénytelen volt bevallani, hogy katolikus... Hát ez nagy baj, mert most, hogy református városnak éppen katolikus polgármestere van, a bizottsági tagok el vannak keseredve, hogy semmiféle tisztségbe nem választanak be más vallású... A másik kérdés meg az, hogy hol született? Szegény vőlegény erre sem tud kedvező választ adni, mert be kell mondania, hogy Székelyországban... Itt pedig tudvalevő, hogy ebben a városban, aki nem határdombon belül született, azt nem is tekintik embernek... A kis menyasszony már készen van a törülgetéssel, a holnap választásra gondol s nagyon szomorú. Hogy miért is ilyen makacs a vőlegény. Most is, tegnap, azt kérdezte tőle egy tag, mikor megmondta, hogy református lányt vesz el, hogy „melyik templomban esküszik?” és ez meg azt felelte rá, hogy „hogy azt még nem tudjuk.” Szabad ilyen vakmerőnek, egyenesnek és férfiasnak lenni a mai világban egy szellemi szükségmunkásnak? Mert a vőlegény a doktori diplomával hat év óta szellemi szükségmunkás a városnál és nyolcvan pengője van havonta, erre pedig nem lehet házasodni, mert nem biztos. Ha ugyanis megházasodna, az egész város elszörnyedne és mint erkölcsstelen gondolkodású kilöknék a városházáról.

Kész a takarítás, a kis menyasszony távozik a szobából, de mielőtt kimenne, megégyez megérinti a párna csücskét és elpirul gondolatai mélyén.

A Cluj-kolozsvári iparkamara a kisérszvénytársaságok tulajdonosi ellen

Társasutazást rendez az iparkamara Párisba és a nyugateurópai nagyvárosokba.

Napokban tartotta meg rendes közgyűlést a Cluj-kolozsvári kereskedelmi és iparkamara dr. Dan Partenie elnöke alatt. A megjelent tagok egyöntetűen további közbenjárásra kérték fel a kamara vezetését az u. n. kisérszvénytársaságok méltánytalan megadóztatása kérdésében. A kérdéshez hozzászóltak Petruca és Biss tanácsnokok. Mindketten kifejtették a legfeljebb ötmillió alaptőkével rendelkező kisérszvénytársaságok tarthatatlan helyzetét az új adózási rendszer keretében. Dan Partenie elnök válaszában megnyugtatta az érdekelteket, hogy a kamara vezetése, mint eddig, úgy a jövőben is, mindent el fog követni, hogy az illetékeseket e kérdésben jobb belátásra bírja.

A továbbiak során a közgyűlés elhatározta, egy társasutazás rendezését a párisi világiállítás, valamint Nyugateurópa nagyobb ipari és kereskedelmi központjainak megtekintése céljából. Ennek a kirándulásnak a célja — az elgondolás szerint, — az volna, hogy a város kereskedői és iparosai az utazás során bővítsék szakismereteiket. A közgyűlés az utiterv részletes kidolgozása, valamint az utazással kapcsolatos időszaki kérdések tárgyalása céljából szűkebbkörű bizottságot alakított.

PRAKTIKUS ELOVIGYAZAT.

Gróf Gereblyessy Guidó alperesként állt a bíróság előtt. Egyik bérője perelte be őt.

— Tekintetes bíróság — mondta a gróf — a felperesnek nincs igaz, kéhem, azt okmányokkal tudom igazolni. Itt van nálam az eredeti bérleti szerződés.

A bíró átvette a gróftól az iratot, megnézte, aztán megkérdezte:

— Az okmány hátlapján milyen írás van?

— Az, kéhem, — felelte a gróf, — az okmány másolata, arra az esetre, ha az eredeti netán elveszne.

Aradi Polgári Jótékony Egyesület

Hálákosok Segélyező Csoportja.

Directiunea Grupelor de Ajutor în caz de decedare a Reunionei Civile de Binefacere din Arad prin aceasta comunică cu asociații, că cotizațiunile de decedare sunt scadente până la numărul curent:

Az Aradi Polgári Jótékony Egyesület Hálákosok Segélyező Csoportja igazgatósága ezúton közli a tagjaival, hogy a haláljogi járulékok a következő sorszámokig esedékesek:

In Grupa I. csoportban Soj. lui. Dr. Francisc Kálmán Ferencné 908.

In Grupa II. csoportban Francisc Fridvalszky 989, Joan Szabó János 990 számig esedékes a fizetés.

Aradi Iparosok Temetkezést Segélyező Csoportja

Directiunea Grupelor de Ajutor în caz de decedare a Industriștilor din Arad face cunoscut membrilor că sunt în restanță cu cotizațiunile lor, că achite restanțele, în interesul lor propriu, fiindcă în conformitatea §-ului 14 și 15 din statute calitatea lor de membri respira automat, adică dacă membrul decedarează între timp, nu se poate acorda ajutorul. Cotizațiunile sunt scadente după următorii membri decedați:

Az aradi Iparosok Temetkezést Segélyező Csoportja igazgatósága értesíti a csoport azon tagjait, akik haláljogi járulékaikkal hátralékosak vannak, azt saját érdekében rendezzék, mert a csoport szabályzatának 14. és 15. §-a értelmében tagsági joguk automatice megszűnik, azaz, ha a tag közben elhal, a segély nem folyósítható. A fizetés a következő elhunyt tagjaink után esedékes:

In Grupa „A” csoportban Vad. lui Simeon Sztankovics Simonné.

In Grupa „B” csoportban 973. Francisc Jantó Ferenc, 974. Vad. lui Francisc öz. Posszert Ferencné, 975. Soj. lui Arcadie Donáth Árpádné, 976. Teresia Kovács Teréz.